

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra občanské výchovy a filosofie

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Význam rodiny Hildprandtů z Ottenhausenu pro Blatensko
The importance of the Hildprandt von Ottenhausen family for Blatna region

Eliška Vokrojová

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jan Županič, Ph.D.

Studijní program: Učitelství pro střední školy (N7504)

Studijní obor: N D- ZSV (7504T216, 7504T190)

Odevzdáním této diplomové práce na téma Význam rodiny Hildprandtů z Ottenhausenu pro Blatensko potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 30. 4. 2020

Ráda bych zde poděkovala svému vedoucímu diplomové práce, panu prof. PhDr. Janu Županičovi, Ph.D. za odborné vedení, ochotu, cenné rady, trpělivost, čas, pomoc a především vstřícný a přátelský přístup při zpracovávání tématu. Také Mgr. Zbyňku Zichovi, Ph.D. za konzultaci didaktické části. Poděkování též patří zaměstnancům Státního oblastního archivu v Třeboni a Státního okresního archivu Strakonice za zpřístupnění materiálů. Dále bych ráda poděkovala panu Bc. Adamu Ballingovi za názory ke zkoumané problematice, podporu a trpělivost při kontrolování textu a Bc. Veronice Janečkové za zpřístupnění určitých materiálů. V neposlední řadě patří největší dík mým rodičům a bratrovi za umožnění studia, podporu, trpělivost, pomoc v obtížných situacích a hlavně povzbuzování v nelehkých chvílích.

ABSTRAKT

Cílem této diplomové práce je poukázat na různé přínosy (kulturní, ekonomické, politické, podnikatelské, aj.) šlechtické rodiny Hildprandtů z Ottenhausenu pro Blatensko. Na začátku jsou uvedeny na různé pohledy vymezení regionu Blatenska. Též jsou zde stručně vylíčeny dějiny rodu a následně popsány aktivity členů aristokratické rodiny, jimiž přispěli k rozvoji zmíněného regionu, ale i se jimi snažili pomoci svým spoluobčanům. Hildprandtové se zasloužili především o rozkvět blatenského zámku či vybudování zámeckého parku z přilehlé obory. Díky nim se v tomto regionu dařilo průmyslové činnosti (cukrovarnictví, lihovarnictví nebo pivovarnictví) a mnoho lidí získalo práci v těchto podnicích nebo na jejich velkostatku. Za jejich přičinění Blatnou navštívilo mnoho významných osobností např. František Ferdinand d'Este či indický maharádža. Zaměstnávali osoby vlastenecky smýšlející (Jan Evangelista Purkyně a Antonín Jaroslav Vrťátko), které učily lásce k vlasti následné generace této rodiny. Někteří členové toho rodu obohacovali společnost svým uměleckým nadáním skrze své výtvořiny (malířství, sochařství či spisovatelská činnost). V politické sféře své vlastenecké smýšlení předvedli otec a syn, Robert (1824-1889) a Ferdinand (1863-1936) Hildprandtovi, kteří svými názory i za rizika sankce hájili český národ. Z toho plyne, že tato šlechtická rodina byla pro region Blatenska přínosem v důležitých oblastech, ale také i morální oporou v těžkých časech a chaosu ve společnosti.

KLÍČOVÁ SLOVA

Hildprandtové z Ottenhausenu, Blatná, Blatensko, zámek, park, regionální historie

ABSTRACT

The aim of this thesis is to point out the various contributions (cultural, economic, political, entrepreneurial, etc.) of the aristocratic family Hildprandt von Ottenhausen for Blatná region. At the beginning, various views on the determination of the Blatná region are compared. The history of the family line is also reviewed. Most attention is given to the activities of the Hildprandt family which were beneficial for the Blatná region. Hildprandts von Ottenhausen contributed to the development of the Blatná castle, they also remade the adjacent forest to a park. Thanks to them, industrial activities (sugar industry, distilling industry or beer industry) flourished in this region and many people became employed in these companies or on the farm owned by the Hildprandts. Many prominent persons visited Blatná, as guests of the noble family, amongst these persons was Franz Ferdinand d'Este, heir to the Austrian monarchy, or an Indian maharaja. Hildprandts employed some of the Czech patriots (Jan Evangelista Purkyně and Antonín Jaroslav Vrt'átko), those patriots taught next generations of the family love for their country. Some members of this family enriched Blatná with their artistic talent through their creations (painting, sculpture or writing activity). In political sphere, their patriotic thinking was demonstrated by father and son, Robert and Ferdinand Hildprandt, who defended Czech nation with their opinions while risking persecution. This thesis proves that the house of Hildprandt was an asset for Blatná region in important fields, but they also acted as a moral support in times of chaos and difficulty.

KEYWORDS

Hildprandt von Ottenhausen, Blatna, Blatensko region, castle, park, regional history

Obsah

Úvod	6
1 Šlechtický rod Hildprandtů z Ottenhausenu	12
1.1 Umělecká tvorba členů rodiny Hildprandtů	15
2 Osobnosti ve službách Hildprandtů	19
2.1 Jan Evangelista Purkyně	20
2.2 Antonín Jaroslav Vrt'átko	25
3 Vztah Hildprandtů z Ottenhausenu k Československé republice	27
4 Politické aktivity Ferdinanda a Roberta Hildprandtových	31
4.1 Robert Hildprandt	32
4.2 Ferdinand Hildprandt	35
5 Doba rozkvětu blatenského zámku za rodiny Hildprandtů z Ottenhausenu	46
6 Proměna zámecké obory v anglický park za rodiny Hildprandtů z Ottenhausenu	53
7 Kulturní přínos	55
7.1 Zámecký park a jeho kulturní přínos	56
8 Podnikání rodu Hildprandtů z Ottenhausenu	60
8.1 Lihovarnictví	61
8.2 Pivovarnictví	65
9 Didaktická část	69
Závěr	72
Seznam použitých informačních zdrojů	74
Seznam příloh	79

Úvod

*„Blatensko, kraj rybníků, má dlouholetou historii. Jsou součástí kulturní krajiny. Velký rozmach budování rybníků nastal již v době Karla IV., který zahájil v celé zemi dobře promyšlenou hospodářskou politiku, do níž zařadil i rybníční hospodářství. Nepochybně si byl vědom přínosů rybníků. Byl veden snahou ochránit Prahu a její tehdejší velkolepou výstavbu před povodněmi, jejichž katastrofální důsledky dobře znal“.*¹

Vymezit pojem Blatensko je v dnešní době velmi složité. Jednak se tato část Jižních Čech různě historicky vyvíjela a především je obtížné určit, co vše do tohoto vymezení můžeme zařadit. Mnoho publikací nese ve svém názvu tento pojem a každý z autorů k vymezení přistupuje jinak. Proto je velmi důležité vždy specifikovat, v jakém kontextu tento pojem bude využit. Při pohledu do historie se dozvíme, že v 19. století vznikl blatenský okres. Souviselo to se společenskými změnami, tedy se zrušením a poddanství, roboty a určité pravomoci vrchnosti byly vykonávány státními složkami. Tento fakt se netýkal pouze obyvatel, ale měl dopady i na řízení státní správy a samosprávy. Zkrátka 19. století se neslo ve vzniku občanské společnosti, která v naší zemi přetrvává dodnes.

Blatensko se stalo soudním okresem a později se tento úsek shodoval se správním obvodem, který byl řízen okresním zastupitelstvem v čele s okresním starostou. Vznik tohoto úseku nebyl úplně jednoduchý a byla zde snaha zachovat logický historický vývoj.² Proto sem spadala okolní panství jako lnářské, blatenské, bratronické, četnické, dožické a lažanské.³ Též z některých okolních panství byly připojeny jen určité obce Sedlice, Holušice a Němčice. Dále Drahenický Málkov, Laciná, Vahlovice, Dvořetice, též Březí, Čečelovice a Starý Smolivec. Tyto vyjmenované obce spadaly dříve pod panství drhovelské, drahenické, rožmitálské, střelskohoštické, oselené a lnářské.⁴ Během let se samozřejmě podoba tohoto úseku několikrát změnila, ale změny nebyly nijak zásadní. Rok

---

¹ Kozlík, V.: Povodeň na Blatensku. Příbram. 2003.

² Sekera, J.: Rybníky na Blatensku. Příbram. 2000.

³ Tamtéž.

⁴ Tamtéž.

1960 se pro tento okres stal zlomovým, poněvadž došlo k jeho zrušení a oficiálně byla jeho větší část zařazena pod strakonický.⁵

Otázkou zůstává, jak lze tento pojem chápat dnes. V současné době, když bychom mluvili o Blatensku, zřejmě bychom mysleli město Blatná a jeho osm osad (částí města), do nichž spadá: Blatenka⁶, Čekanice, Drahenický Málkov, Hněvkov⁷, Jindřichovice⁸, Milčice, Skaličany a Řečice⁹. V současné době pojem Blatensko stále existuje, i když trochu v rozšířeném kontextu. Na oficiálních webových stránkách Blatensko nalezneme odkazy na dvě uskupení. První z nich je *Místní akční skupina Blatensko, o.p.s.*, neboli organizace, která se snaží o celkový rozvoj tohoto regionu. Vznikla v roce 2004.¹⁰ Druhou z nich je skupina *Svazek obcí Blatenska* založená roku 1998, která spojuje 32 obcí¹¹ v regionu. Z cílů můžeme jmenovat řízení a koordinaci sociálního a ekonomického rozvoje, hospodářskou činnost, vzdělávací činnosti tohoto regionu, finanční podpory, meziobecní spolupráce atd. Také vydává svůj vlastní časopis, který v současné době vychází jedenkrát za dva měsíce a přináší informace a zajímavosti o dění v členských obcích.

Pojem Blatensko využívá v názvu svých publikací mnoho autorů. A jak už bylo řečeno, každý z nich k němu přistupuje podle předmětu svého bádání. Jako prvního bych zmínila Jiřího Sekeru¹² a jeho knihu *Rybníky na Blatensku*. Autor zde nepopisuje pouze

---

⁵ Sekera, J.: *Rybníky na Blatensku*. Příbram. 2000.: Dále J. Sekera ve své publikaci uvádí, že určité části spadly pod okres Plzeň-jih a Příbram.

⁶ O Blatence je velmi málo historických dokumentů.

⁷ Když se podíváme na oficiální webové stránky města Blatná, tak se dočteme zajímavost o rozdělení obce. V 16. století byla ves rozdělena mezi dva vlastníky. Prvním z nich byli majitelé z Blatné a druzí ze Škvořetic. V 18. století došlo ke sloučení obou polovin pod blatenské vlastnictví. Hněvkov [online].

⁸ Když se podíváme na oficiální webové stránky města Blatná, tak zjistíme, že byly součástí bratronického panství. Též zde nalezneme místo posledního odpočinku rodu Battaglia de Sopramonte é Ponte alto.

⁹ Sekera, J.: *Rybníky na Blatensku*. Příbram. 2000.

¹⁰ Místní akční skupina Blatensko, o. p. s. [online].

¹¹ *Svazek obcí Blatenska* (zkráceně SOB) se skládá z těchto obcí a jejich osad [Blatná (Blatenka, Čekanice, Drahenický Málkov, Hněvkov, Jindřichovice, Milčice, Skaličany a Řečice), Bělčice (Hostišovice, Podruhlí, Tisov, Újezdec u Bělčic, Záhrobí a Závišín), Bezdědovice (Dobšice a Paštiky), Bratronice (Kátovsko), Březí, Buzice (Buzičky a Václavov), Čechelovice, Doubravice (Nahošín), Hajany, Hlupín, Hornosín, Chlum, Chobot (Újezd u Skaličan), Kadov (Lnářský Málkov, Mračov, Pole a Vrbno), Kocelovice, Lažany, Lažánky, Lnáře (Zahorčice), Lom (Míreč a Neradov), Mačkov, Mečichov, Myštice (Dvoretice (Dvořetice), Kožlí, Laciná, Ostrov, Strážovice, Svobodka, Vahlovice a Výšice), Předmíř (Metly, Předmíř, Řiště a Zámlyni), Radomyšl (Domanice, Láz, Leskovice, Podolí a Rojice), Sedlice (Dol (Důl), Holušice, Mužetice a Němčice), Škvořetice (Pacelice), Tchořovice, Třebohostice (Zadní Zborovice), Uzenice, Uzeničky (Černívsko), Velká Turná a Záboří].

¹² Jiří Sekera vydal několik publikací týkající se blatenského území. Většinou jsou historického rázu, neboť sám autor se zabývá především regionální historií. Z knih můžeme jmenovat *Architekt Karel Fiala: jeho práce na Blatné a na Pražském hradě* z roku 2017, *Čertovy kameny na Blatensku: zajímavé geologické*

geografický popis rybníků na tomto území, ale tematika je zde vložena hlubšího historického kontextu. Hned na začátku z popisu historický vznik, vývoj a zánik Blatenska jako okresu a dokonce tady nalezneme i mapy tohoto regionu.

Dále poměrně tenká publikace *BLATENSKO I: historie – památky – příroda*. Tento časopis vydával *Klub přátel Blatenska*, a jak z názvu již vyplývá, zabýval se historií, přírodou a památkami této oblasti. V úvodu je nepřímo naznačeno, že pojem Blatensko bude chápáno jako bývalý okres a je zde odkaz na Svazek obcí Blatenska, který sdružuje několik určitých obcí.¹³

Dále je zajímavé poukázat na knihu *Encyklopedie měst a obcí okresu Strakonice* od Eduarda Oberfalcera. Jedná se o obce, které jsou součástí *Svazku měst a obcí okresu Strakonice*, který vznikl v roce 1999 a skládá se ze tří regionů, Blatenska, Strakonicka a Vodňanska. Dohromady tedy sdružuje 108 obcí¹⁴ a cílem je rozvoj tohoto okresu. Pod Blatensko je zde řazeno celkem 22 obcí (Bělčice, Bezdědovice, Blatná, Bratronice, Březí, Buzice, Čečelovice, Hornosín, Chlum, Chobot, Kadov, Lažánky, Lažany, Lnáře, Mačkov, Myštice, Předmíř, Sedlice, Škvořetice, Uzenice, Uzeničky a Záboří). Od stejného autora pochází i *Turistický průvodce: Strakonicko, Volyňsko, Blatensko, Vodňansko* z roku 2002. Zde je Blatensko chápáno jako součást regionu mířícího k Šumavě. Poté je zde už popis 37 tras v této oblasti.¹⁵

Jak můžeme vidět, pojem Blatensko v již zmíněných aspektech označuje téměř stejné území a myšlenky. Většinou je zde odkaz na bývalý blatenský okres, který měl své místo v samosprávním aparátu. Samozřejmě vždy záleží na autorovi, jeho konceptu a kontextu, co chce vyjádřit a na jeho zdrojích informací. Taktéž závisí i na lidech, co si pod tímto pojmem představí, jestli oblast, krajinu, památky nebo osobnosti. Jak by řekl místní básník Ladislav Stehlík ve své knize *Země zamyšlená*. „*Procházíš-li krajinou lnářskou nebo blatenskou, nemysli, že zdejší rybníky vznikly náhodně. Jsou to důmyslné soustavy vodního díla a vyžadovaly zvláštní znalosti, rozmyslu a zkušenosti; vždyť mnohé z nich plánoval*

útvary na Blatensku opředené lidovými pověstmi z roku 1998 a jeho nové vydání v roce 2011, *Ochotnické divadlo v Blatné* z roku 1991, *Böhm růže Blatná* z roku 2013 a další nedávno vydané a aktualizované díly knihy *Rybníky na Blatensku*.

¹³ *BLATENSKO I: historie – památky – příroda: 2012-2013*. Strakonice. 2014.

¹⁴ SMOOS- Svazek měst a obcí okresu Strakonice. [online].

¹⁵ Oberfalter, E.: *Turistický průvodce - Strakonicko, Volyňsko, Blatensko, Vodňansko*. Strakonice. 2002.

sám pan Jakub Krčín z Jelčan, zakladatel rybníkářství rožmberského, a ten byl přece ve své době rybníkářem nadmíru slavným. ¹⁶

Za poslední století se v naší zemi několikrát struktura opakovaně proměnila společnosti. Šlechta, v éře habsburské monarchie elita společnosti, byla za první republiky odsunuta od státních záležitostí, aby za komunistického režimu přišla i o zbytky majetku a dostala se až na samý okraj společnosti. Po sametové revoluci se šlechta snažila získat alespoň část svého majetku a třeba navázat na rodinnou historii a tradici. Některým se to podařilo více, některým méně. Nutno podotknout, že šlechta měla značný vliv na utváření a rozvoj hmotných i nehmotných hodnot. Šlechtické rody za sebou zanechaly mnoho památek, tradic a zvyků, jimiž města a soukromí majitelé lákají turisty nejen z Čech, ale i z ciziny a získávají potřebné finance.

I když dnes o nich moc neslycháváme, nečteme články v novinách, potkáváme je, a přesto je nepoznáváme, tak tvoří stále určitou společenskou vrstvu, která je možná po událostech posledního století nám uzavřená a tajemná. Členové aristokracie se stále setkávají, spolupracují i obchodují. Určitě by bylo zajímavé vést výzkum, ve kterém by se analyzovalo, jak tato společenská vrstva dnes žije, jak moc se jejich život liší od života jejich předků, jak oni se cítí v dnešní společnosti a vytvořit studii o tom, jak by jejich život vypadal, kdyby u nás i v roce 1918 nevznikla Československá republika a „*starý svět*“ by byl zachován. Zajisté by to obohatilo vědy jako je sociologie, historie, filosofie i třeba politologii. Všechny tyto otázky jsou velmi zajímavé, ale jimi se ve své diplomové práci zabývat nebudu.

Čeští šlechtici měli v politice vždy zásadní místo a rádi do ní zasahovali. Nebylo to jen za vlády Přemyslovců, ale jejich vliv se například ukázal i za vlády Karla IV., který se snažil vymezit pravomocem šlechty určitou hranici. Jejich vliv setrval i po husitských válkách, vymření rodu Lucemburků, vládě Jagellonců, kteří šlechtě přiznali značná práva v Čechách, ba i po často zmiňované bitvě na Bílé hoře. Přestože po tomto datu přešly rozhodující pravomoci do rukou panovníků, výsadní postavení šlechty zůstalo zachováno až do roku 1848, kdy dubnová ústava zavedla rovnost před zákonem. I nadále však zůstalo

---

¹⁶ Stehlík, L.: *Země zamyšlená*: 1. díl. Praha. 1974. s. 15-16.

v některých ohledech postavení šlechty výsadní – zejména u dvora císaře Františka Josefa I., který se stoupajícím věkem přijímal změny stále méně ochotně.

Na Blatensku pobývalo mnoho šlechtických rodů a každý z nich po sobě zanechal určitou památku. Ať je to stavba, základ nějakého obchodního odvětví či tradice, pořád je to upomínka, že tady šlechtické rody byly a o určité zásadní linie v dané oblasti se zasadily. Příkladem může být samotné město Blatná, které bylo pro toto pásmo stěžejní. Odtud můžeme zmínit Bavory ze Strakonice, Lvy z Rožmitálu, Šternberky¹⁷, hrabata z Rozdražova, rod Serényiové¹⁸ nebo rodinu Hildprandtů z Ottenhausenu. Ve své diplomové práci bych se ráda věnovala regionálnímu tématu, tedy významu rodiny Hildprandtů pro Blatensko, kde působili od roku 1798.

Chtěla bych poukázat na jejich různé přínosy, např. kulturní, politický, sociální, umělecký či ekonomický pro oblast Blatensko. Otázkou možná zůstává, proč jsem si vybrala zrovna tento rod. Mám k tomu dva důvody. První z nich je ten, že jsem tímto šlechtickým rodem zabývala již ve své bakalářské práci, ale zkoumala jsem především osudy jednotlivých členů, kteří žili v Blatné. Jako druhý a za stěžejní důvod považuji to, že potomci této rodiny se navrátili, získali panství zpět v restituci a snaží se pokračovat v rodovém odkazu a navázat tam, kde došlo k nucenému přerušení.

Ve své práci jsem vycházela jak z pramenů, tak z literatury. Z pramenů jsem zpracovávala zejména archiválie Archiv Kanceláře prezidenta republiky, v němž se vybrané fondy týkaly vztahů členů rodiny se zástupci vlády Československé republiky. Jedná se především o fond: *Česká šlechta – memoranda, Kornélie H., návštěva etiopské princezny, Protokol T, Protokol R a Protokol H*. Druhým důležitým archivem vzhledem k potřebným informacím se pro mě stal Státní oblastní archiv v Třeboni. Zde jsem pracovala hlavně s fondem *Velkostatek Blatná (1327) 1503-1948*, který mi přinesl potřebné zprávy k ekonomickému, sociálnímu a kulturnímu přínosu. Dále v orientaci pomohly inventáře fondů *Velkostatek Blatná (1327) 1503-1948* a *Rodinný archiv Hildprandt z Ottenhausen (1579-1945)*. Další stěžejní materiály k tématu se nacházely ve Státním okresním archivu Strakonice. Zde jsem pracovala s obecními kronikami města Blatná a s fondem *Jan Pavel*

---

¹⁷ Též Sternbergové.

¹⁸ Též Serényi de Kis-Serény

Hille, ze kterého jsem získala informace o rodině Hildprandtů a o osobnostech (Jan Evangelista Purkyně a Antonín Jaroslav Vrťátko) působících ve službách této šlechtické rodiny. O přátelských vztazích mezi členy rodu a J. E. Purkyněm je důkazem fond *Jan Evangelista Purkyně*, nacházející se v Literárním archivu Památníku národního písemnictví. Z Národního archivu jsem využila pouze zprávu o prováděném *Výzkumném výkopu v zámku blatenském* z roku 1926.

Z literatury jsem využívala především publikace, týkající se tohoto blatenského regionu, rodiny Hildprandtů a odborné tituly, které mi pomáhaly se orientovat v dobových kontextech a porozumět odborným pojmům. Některé knihy jsou dílem členů této šlechtické rodiny a jedná se tedy o primární prameny. Též jsem se snažila využívat dobové články a pracovat s nimi.

Cílem této diplomové práce je zachytit proměny Blatné v souladu s dějinami Hildprandtů. Tyto přeměny jsou nejlépe viditelné skrze zámek a zámecký park, kteří jsou významnými a vyhledávanými objekty Blatenska. Dalším záměrem práce bylo poukázat na sociální a ekonomický vývoj tohoto regionu spojeného s touto šlechtickou rodinou. Díky podnikatelským aktivitám Hildprandtů vzniklo mnoho nových pracovních pozic, v nichž se mohli uplatnit blatenští obyvatelé, a tím se jim mnohdy podařilo zlepšit své sociální podmínky. Z toho můžeme vydedukovat, že se zde zvedala životní úroveň. Také jedním z cílů práce byl nastínit možnosti využití prohlídek zámku a znalostí dějin Blatenska pro studenty druhého stupně základních škol a gymnázií. Zde jsem vycházela především z pedagogických praxí a své průvodcovské činnosti.

1 Šlechtický rod Hildprandtů z Ottenhausenu

Když se vyslovíme Hildprandtové z Ottenhausenu¹⁹, tak většinou si podle jména představíme šlechtický rod německého původu. Když bychom si položili otázku, odkud tento rod k nám do Čech přišel, též budeme těžko odpovídat. Ve starších publikacích se uvádí Tyrolsko,²⁰ někdy Horní Rakousko a v současné době je spíše příklon k městečku Landsberg,²¹ které se nachází v Horním Bavorsku. Jak uvádí Michal Fiala v Historické ročence, tak první nobilitační listinu, která se nedožila dnešních dnů, obdrželi jejich předkové 27. 6. 1530 od Karla V.²² Takže prvním tímto dokumentem, který máme k dispozici, pochází ze 17. 12. 1579 a týkal se dvou bratrů (Jáchym a Šimon) tohoto rodu.²³

A právě jednoho z nich byl synem Jan Reinhardt,²⁴ který byl ve službách Rudolfa II. v Praze. Za panování Ferdinanda II., tedy roku 1620 získal pro sebe a potomky svého rodu predikát von und zu Ottenhausen a o osm let později získává inkolát.²⁵ Se svou ženou měl celkem čtyři děti, a to jednu dceru a tři syny.²⁶ Jeho potomek Karel Josef I. (cca 1671-1756) si díky sporu se švagrem jeho sestry u Karla VI. vymohl potvrzení roku 1736 rytířského stavu²⁷ a v posledním roce svého života se dočkal i povýšení do stavu svobodných pánů, polepšení erbu a vznešenějšího oslovení. Jeho bratr Václav Alexandr založil mladší rodovou linii, která bohužel měla krátkého trvání a v 19. století vyhynula.²⁸ Karel Josef I. měl syna Karla Josefa II. (1710-1762)²⁹, který měl jediného syna Václava Karla Hildprandta.

---

¹⁹ Rodovým heslem Hildprandtů z Ottenhausenu je „*Per angusta, Ad Augusta*“ v českém překladu „*Přes překážky k vznešenosti*“.

²⁰ Tuto informaci můžeme nalézt například v SOA Třeboň v informacích k fondu Rodinný archiv Hildprandtů z Ottenhausen 1579-1946.

²¹ K této verzi se například přiklání historik Milan Buben nebo heraldik Michal Fiala.

²² Fiala, M.: „*Erbovní a nobilitační listiny svobodných pánů hildprandtů z Ottenhausenu*“. Praha. 1992. s. 45.

²³ Tamtéž. s. 45.

²⁴ Jeho otcem byl Šimon Hildprandt a Milan Buben uvádí, že zastával úřad radního a purkmistra.

²⁵ Fiala, M.: „*Erbovní a nobilitační listiny svobodných pánů hildprandtů z Ottenhausenu*“. Praha. 1992. s. 45.

²⁶ Buben, M.: Česká zemská šlechta: Hildprandtové z Ottenhausenu. Praha. 1995. s. 113-120.

²⁷ Tamtéž. s. 113-120.

²⁸ Fiala, M.: „*Erbovní a nobilitační listiny svobodných pánů hildprandtů z Ottenhausenu*“. Praha. 1992. s. 46.

²⁹ Život po meči a po přeslici: Historická šlechta. [online].

Václav Karel Hildprandt (28. září 1747-12. května 1803) v rodu udělal důležitou věc, která je součástí dodnes jeho potomků. Blatenské panství určil rodovým sídlem a navíc zakoupil Škvořetice.³⁰ Od roku 1769 byl v manželském sňatku s Annou svobodnou Kavanagh³¹ de Borries. Z tohoto spojení vzešly čtyři děti³², ale rodový odkaz přešel na nejstaršího syna Františka de Paula (1771- 1843). Podle jeho činů můžeme říct, že se řadí mezi nejvýznamnější příslušníky svého rodu v rozvoji a přínosu pro Blatensko. Za jeho éry tady působil jako vychovatel Jan Evangelista Purkyně, kdy této všestranné osobnosti radil i v jejím osobním rozvoji a financoval její vzdělávání. Dále vybudoval zámecký park, kde nechal zbudovat umělé jeskyně nebo v Blatné postavil cukrovar, který se řadil mezi jeden z nejstarších v Čechách.³³ Též byl příslušníkem několika spolků, z čehož můžeme vyvodit, že byl vlasteneckého smýšlení. Z Františkova manželství s Annou von Klebelsberg (1772-1841) uzavřeného roku 1796 vzešly dvě děti.³⁴

Syn Ferdinand Josef Jan (1796-1845) budoucí pokračovatel rodu a dcera Antonie. Ferdinand roku 1822 vstoupil do manželství s Karolinou hraběnkou z Nostitz-Rieneku (1802-1862).³⁵ Měli dva syny Roberta (1824-1889) a Ottu, který v brzkém věku zemřel.³⁶ Zaměstnával jako vychovatele Antonína Jaroslava Vrtátka, který později zastával funkci ředitele Knihovny Národního muzea. Roberta můžeme považovat za další významnou osobnost rodu a to v oblasti politiky. O jeho činech, prohrěšcích nebo zásluhách se zmíním v samostatné podkapitole. Roku 1857 pojal za manželku Augustu hraběnkou Haugwitzovou z Biskupic (1853-1919)³⁷ a měli spolu dvě dcerky a jednoho syna, který se jmenoval Ferdinand Karel Otto František Maria (1863-1936).³⁸

---

³⁰ Buben, M.: Česká zemská šlechta: Hildprandtové z Ottenhausenu. Praha. 1995. s. 113-120.

³¹ V SOA Třeboň v archivní pomůcce k fondu Rodinný archiv Hildprandt z Ottenhausen1579-1945 je zapsáno, že otec manželky Václava Karla byl irský šlechtic.

³² V některých publikacích je uváděno, že manželský pár měl ještě jednu dceru.

³³ Buben, M.: Česká zemská šlechta: Hildprandtové z Ottenhausenu. Praha. 1995. s. 113-120.

³⁴ Tamtéž. s. 113-120.

³⁵ V SOA Třeboň v archivní pomůcce k fondu Rodinný archiv Hildprandt z Ottenhausen1579-1945 se nám dostává informace, že po smrti svého manžela, tedy do roku 1849 se starala o celý rodinný majetek sama, ale také určité části prodala.

³⁶ V SOA Třeboň v archivní pomůcce k fondu Rodinný archiv Hildprandt z Ottenhausen1579-1946 je napsáno, že se jednalo o nešťastnou nehodu.

³⁷ Buben, M.: Česká zemská šlechta: Hildprandtové z Ottenhausenu. Praha. 1995. s. 113-120.

³⁸ Zdeněk Bezečný ve své knize „*Příliš uzavřená společnost*“, že Robert byl dvakrát odmítnut při námluvách a štěstí měl až napotřetí.

U Ferdinanda hovorově můžeme říct, že se zajímal též o politickou oblast, ale také o rozvoj svého panství. Též bych ráda o něm hovořila v samostatné podkapitole. Byl jedenkrát ženatý a to od roku 1892 s Josefínou von Thun-Hohenstein (1863-1939).³⁹ Manželství zřejmě bylo spokojené a vzešli z něj čtyři synové, z nichž nejmladší Bedřich (1902-1981)⁴⁰ převzal rodový majetek a z jeho sňatku (1937) s Kornélií Veverkovou (1916-2014) měl dvě dcery.

Prvorozeným potomkem byl Robert (1893-1974), který v posledních etapě svého života žil v Kanadě se svým nejmladším synem Janem. Robert byl ženatý jednou. Jeho ženou se stala Alžběta hraběnka Mitrovská z Nemyšle. Přestože z tohoto spojení vzešli tři synové, tak po třinácti letech bylo rozvedeno. Osud jeho synů nebyl příliš šťastný. Nejstarší Ferdinand (1920-1942) musel vstoupit do Wehrmachtu a nakonec bojovat na ruské frontě, kde padl. Druhorozený potomek Vladimír později žil v Rakousku, kde nakonec zemřel v ústavu pro lidi duševním onemocněním.⁴¹

Druhým synem byl Karel (1894-1975). Byl malířem a pokoušel se i o literární tvorbu. Ke své rodině měl vřelý vztah a snažil se jí vždy pomoci. Důkazem toho může být, že se snažil zachránit svého nejstaršího synovce Ferdinanda před službou ve Wehrmachtu. Nechal přepsat svůj statek ve Škvořeticích právě na něj. Bohužel záměr nevyšel.⁴² Třetím Ferdinandovým synem (1863-1936) byl sochař Jindřich (1895-1968) a velmi ráda cestoval. Dnes se ve správě zámku se pokračuje skrze Bedřichovu linii, tedy přes jeho nejmladší dceru Janu⁴³ (narozena 1947). Přes jeho starší dceru Josefínu (narozena 1938), respektive jejího syna Jana došlo ke značnému rozmachu blatenského lihovaru.

---

³⁹Buben, M.: Česká zemská šlechta: Hildprandtové z Ottenhausenu. Praha. 1995. s. 113-120.

⁴⁰ Tamtéž. s. 113-120.

⁴¹ VOKROJOVÁ, Eliška. *Osudy Hildprandtů z Ottenhausenu na Blatné*. Blatná, 2017. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta. s. 12.

⁴² Tamtéž, s. 13.

⁴³ V některých publikacích je uváděna pod jménem Johana.

1.1 Umělecká tvorba členů rodiny Hildprandtů

Ve šlechtických rodinách bylo zvykem, že se členové rodu věnovali i umění, ať už svou tvorbou nebo svým mecenášstvím. K uměleckému citění byli členové vedeni ve vzdělávání. V rodině Hildprandtů nalezneme osobnosti, které se zabývaly malířstvím, sochařstvím, ale i literární činností. Jako první představitel by tady mohl být zmíněn již zmíněný František de Pauala⁴⁴. Jak už bylo řečeno, byl spíše mecenášem, přesto byl i aktivní ve vytváření kulturních objektů. Kromě sponzorování Jana Evangelisty Purkyně na studiích, v Blatné zřídil anglický park, který je turistickou atrakcí dodnes.

Další význačnou osobností, o které bychom v duchu umělecké tvorby mohli hovořit, byl Ferdinand Karel Otto František Maria, který žil v letech 1863-1936 a byl synem Roberta Hildprandta (1824-1889). O Ferdinandovi budu ještě hovořit v kapitole *Ferdinand Hildprandt jako okresní starosta*, proto tady nebudu více popisovat jeho život, ale zmínila bych jeho uměleckou tvorbu. Kromě toho, že byl vášnivým lovcem, což je určitý kulturní prvek doby, ve které žil, se věnoval literární činnosti. Mezi jeho díly nalezneme dva zajímavé tituly. Jsou to *Lovecké vzpomínky* a *Politické vzpomínky*, z nichž první zmíněný zažil své znovuzrození, neboť v roce 2019 byl opět vydán.

Publikace *Lovecké vzpomínky* vyšla roku 1933 v Blatné, v tehdejší tiskárenské společnosti Karla Nepodala. Ferdinand si zřejmě vedl deník, kam si všechny své zážitky zaznamenával a pak je mohl vydat. Autor v té době slavil své životní jubileum, tedy sedmdesát let. Možná to byl takový menší dárek, který si nadělil, anebo chtěl předat své zkušenosti, zážitky, moudra a vzpomínky nejen svým nejbližším, ale i široké veřejnosti. Kniha se skládá z dvanácti částí plus z úvodu a doslovu. Samozřejmě kniha obsahuje drobné kresby, jejichž autorem až na výjimky je jeho druhorozený syn Karel Hildprandt a také fotografie. Hned v úvodu nalezneme část lovecké písně, kterou si oblíbil, a jejíž autorem byl Alfred Windischgrätz. Zřejmě si ji Ferdinand velmi oblíbil a snad se i s jejími slovy ztotožňoval. Dále zde můžeme vidět nejen jeho zbožnost, ale i jeho upozornění na problematiku mezi staršími generacemi a těmi mladšími. Proto odkazuje na pobyty v přírodě, kde si člověk může uvědomit všelijaké věci. Dále je zde popsán hlavní námět, tedy jeho lovecká kariéra od začátku až po jeho současnost. Přesto, že klíčovou tematikou je lov, nelze tady

---

⁴⁴ Syn Václava Karla Hildprandta a Anny Kavanagh de Borries. Žil v letech 1771-1843.

opomenout, jak krásně a s úctou se vyjadřuje o členech své rodiny, a nejenom o těch žijících, ale i o těch zesnulých. Ferdinand říkal, že tak tato zábava byla rodinnou tradicí. „*Že se ze mne stal lovec, nebyl žádný div. Bylo to v krvi po dědečkovi -, tedy dědictví.*“⁴⁵

Ve svém díle hovořil též o své babičce a o jejím pobytu na Blatné či jak s ní chodil na lov. O svém otci, ke kterému choval náležitou úctu. O svých švagrech,⁴⁶ tedy bratrech své manželky Josefíny rozené Thun-Hohenstein a o svých čtyřech synech,⁴⁷ se kterými často chodil na lovy. Z knihy lze také vyčíst jeho obrovská radost, když po skončení první světové války byly všechny jeho děti živé. „*Po ukončení války, z níž se moji synové šťastní a zdraví vrátili, působilo mně, jak jsem již vypravoval, nesmírnou radost, (...).*“⁴⁸ Z jeho vyprávění je možné vypožorovat velmi láskyplný vztah otce k synům, což většinou nebylo pro šlechtické rodiny běžné. O to více je to obdivuhodnější.

Jak z knihy můžeme vyčíst, Ferdinand procestoval hodně zemí. A i díky této zálibě upozorňoval na ohrožení a vyhynutí určitých zvířecích druhů. „*Budou-li státní správa lesů a činitelé o ní rozhodující míti smysl pro hodnoty ideální, pro krásy přírody a jejího tvorstva, nedají v Karpatech vymřítí jejich pralesnímu jelenu a medvědu, naopak zařídí vše, aby tato ušlechtilá zvěř byla zachována, což prakticky znamená: postará se o to, aby nejenom státní revíry byly svěřovány skutečným lovcům, nýbrž bude vykonávati z úřední moci vliv a dozor i na honbiště obecní. Jen tak, dá-li Bůh, bude ušlechtilá vysoká zvěř zachována naší vlasti a našim potomkům!*“⁴⁹ Z této ukázky je vidět, že si Ferdinand uvědomoval určité hrozby, s nimiž se paradoxně potýká dnešní i společnost a celý svět.

Jako další osobnost pocházející z rodu Hildprandtů, která se zapsala do světa umění, byl druhorozený Ferdinandův syn Karel. Žil v letech 1894 – 1975. Karel byl znám především jako malíř, ale přesto nalezneme, že se věnoval i literatuře, v níž vzpomínal na své nejbližší. Sem spadá především sbírka *Přátelé a jiné drobnosti*, která vyšla v září roku 1921. Kniha je rozdělena na dvanáct částí, z nichž první nese název *Přátelé* a je rozčleněna na další čtyři podkapitoly. Podle názvu lze soudit, že je hlavním tématem a ostatní kapitoly by měly představovat ony zmíněné *drobnosti*.

⁴⁵ Hildprandt, F.: Lovecké vzpomínky. Blatná. 1933. s. 8.

⁴⁶ Vojtěch a Emerich Thun-Hohenstein.

⁴⁷ Robert, Karel, Jindřich a Bedřich.

⁴⁸ Hildprandt, F.: Lovecké vzpomínky. Blatná. 1933. s. 102.

⁴⁹ Tamtéž. s. 108.

V první části kapitoly *Přátelé* nalezneme velmi silné příběhy týkající se přátel Karla Hildprandta. První z nich je opravdu velmi nešťastný. Píše o svém studiu v ústavu a o svém kamarádovi z gymnázia, který měl velmi tragický osud. Měl špatné rodinné zázemí, nebyl příliš nadaný a byl považován za líného, přesto že se dle Karla učil ze všech nejvíce. Tyto okolnosti vedly mladíka ke spáchání sebevraždy, která velmi zasáhla mladého Karla. Poukazoval tady na pokrytectví pedagogů, jak je důležitý vztah rodičů a dětí a na fakt, že člověk má dělat to, co mu jde. Ve druhé podkapitole píše o svém známém ze vzdělávacího ústavu, kterého měl rád pro jeho upřímnou povahu. Problém byl v tom, že chlapec byl velmi neukázněný. Právý opak prvního chlapce. Proto ho rodiče museli odvézt z ústavu a najmout domácího vychovatele. Těch se u nich vystříдалo, nespočet. Nakonec byl chlapec odeslán zřejmě do nápravného zařízení v cizině. Po několika letech asi utekl a jak popisuje Karel, obrátil se na něj s prosbou o finance, a ten mu je poslal. Během první světové války, se však dočetl, že chlapec zahynul na frontě. Stejně tady jako v prvním příběhu lze vyčíst kritiku špatné výchovy, ale i nedostatku rodičovské lásky. „*Ovoce výchovy nese dítě, zodpovědnost za ni však vychovatel*“⁵⁰ Je zajímavé, že se tady Karel zabývá výchovou a pedagogikou své doby. Zajisté by byl překvapen a potěšen jaké inovační přístupy se využívají dnes. Třetí a čtvrtá podkapitola vypráví o jeho nešťastných láskách a o tom, jak určité city po letech vymizí a člověk si drží určitý nadhled. Nejen tato celá část, ale i ostatní kapitoly připomínají svým stylem elegie⁵¹. Je smutné, že sedmadvacetiletý člověk na život nahlížel s takovým zármutkem.

Karel byl ve svém kraji zřejmě uznávaným autorem, ale také režisérem. V roce 1925 zrežiroval svou hru *Syn*. Můžeme se o tom dočíst v kronice *Z paměti města Blatné*. „*Ochotníci sehráli premiéru čtyř obrazů ze života Syn od místního autora Karla Hildprandta, jenž také byl režisérem.*“⁵²

Co se týká jeho kariéry malíře, tak většinu jeho obrazů vlastní potomci jeho rodu, přesto některé z nich nebo drobné kresby můžeme nalézt v soukromých sbírkách. V 80. letech 20. století byla z iniciativy jednoho občana ze Škvořetic, tedy z vesnice, kde Karel dožíval,

---

⁵⁰ Hildprandt, K.: *Přátelé a jiné drobnosti*. Blatná. 1921. s. 42.

⁵¹ Další kapitoly nesou název: *Tužby, Mám velká přání, Trpělivost, Podzim, Šeptání, Nejistota, Slzy, Nevěří, Ego, Září 1914 a Život*.

⁵² Vrána, M.: *Z paměti města Blatné*. Blatná. 1935. s. 201.

uspořádána výstava jeho obrazů, které většinou pocházely ze soukromých sbírek.⁵³ S její přípravou pomáhal i malíř Jiří Karmazín.⁵⁴

I Ferdinandův třetí syn se věnoval umění. Nestal se spisovatelem ani malířem, ale sochařem. Na svět přišel 17. listopadu 1895 a navždy zůstal, jak se říká, svobodným mládencem. Kromě toho, že byl i vášnivým blatenským hráčem fotbalu, také velmi rád cestoval, i když jeho cesty většinou souvisely s jeho tvorbou. Jmenujme například Kubu, kde se učil pracovat s velmi tvrdým dřevem. Z jeho mladistvých let za zmínku stojí USA. Tam žil od roku 1925 do roku 1927. Poté už mu návrat nebyl umožněn. Jeho otec se mu přes své styky též snažil pomoci, ale vše bylo marné. Jindřich dokonce i uvažoval o možnosti, že by v Americe zůstal natrvalo, ale to se nestalo, tak žil nadále v Čechách. „*Informoval se na to, bylo-li možno, aby přijal americké občanství a vystěhoval se do Ameriky nadobro. Na to ovšem mu bylo sděleno, že dle ročního kontingentu vystěhovaleckého, by naň se dostala řada teprve asi za 25 let.*“⁵⁵ Tady přečkal druhou světovou válku, komunistický režim, ale nakonec dožil v Německu, kde roku 1968 i skonal. Jeho díla se většinou nacházejí v soukromých sbírkách nebo vlastnictví sochařovi rodiny. Originál sochy *Chlapce-Rybáře* lze vidět v Buenos Aires v Argentině. V Blatné však můžeme vidět její zmenšenou podobu.

---

⁵³ Šavrda, V.: Žili s námi aneb lidé na Blatensku: Karel Hildprandt. In: Blatensko SOBě: živě a nově. Svazek obcí Blatenska. 9. ročník. Blatná. 2015. s. 1-5.

⁵⁴ Tamtéž. s. 5.

⁵⁵ Archiv KPR. sign. : D 3912/33. Robert Hildprandt, býv. hrabě, majitel panství Blatná. (Složka nese název Robert Hildprandt, ale jedná se o omyl. Informace v ní jsou o Jindřichu Hildprandtovi.)

2 Osobnosti ve službách Hildprandtů

Definovat, kdo je a kdo není osobností je celkově složité. Důležitou definici a možná i základní vymezení psychologie. Říčan ve své publikaci *Psychologie osobnosti* hovoří o třech významech, které s tímto pojmem souvisí. První z nich je zařazen pod *hodnotící pojem*, druhý jako *psychická individualita jedince* a třetí za osobnost jako *architektura či struktura (uspořádání) celku psychiky*. Pro společenské a humanitní vědy, kam spadá i historie, bude využíván především první význam.⁵⁶ Pro něj v již zmíněné publikaci, nalezneme definici, která říká, že osobností je jedinec, který je nějak pozoruhodný nebo vynikajícím v pozitivním smyslu. Říčan tady ještě přidává, řekla bych, velmi zajímavé vymezení od Vladimíra Smékala. „Člověk je osobností tehdy, když má svou tvář, když je autorem svých činů, když nekopíruje a nenapodobuje, ale když zodpovědně stojí za tím, co dělá, když jedná s vědomím důsledků svých činů (...).“⁵⁷

Zřejmě takhle si většina z nás představí osobnost. Možná něco doplní nebo ubere, ale pořád bude za osobnost považovat někoho výjimečného, zodpovědného či inspirujícího. V každém kraji, v každé době, někdo takový žil, žije nebo bude žít, a když bychom se probírali dějinami rodu Hildprandtů, tak bychom tam našli i takovéto osoby. Já bych zmínila dvě. První z nich je nepochybně Jan Evangelista Purkyně a druhý dnes opomíjený Antonín Jaroslav Vrtátka.

---

⁵⁶ Jednotlivé obory společenských a humanitních věd mohou chápat pojem osobnost odlišně. Přesto je pro ně první význam klíčový.

⁵⁷ Říčan, P.: *Psychologie osobnosti: obor v pohybu*. Praha. 2010. s. 16.

2.1 Jan Evangelista Purkyně

Jednoznačně popsat, čím byl J. EV. Purkyně, je opravdu velmi složité a rozmanité. Významný lékař, vědec, biolog, překladatel, básník, spoluzakladatel cytologie, rytíř, ale i pedagog, tím vším byl Jan Evangelista Purkyně. Rodák z Libochovic se narodil v zimním období, 17. prosince 1787.⁵⁸ Musíme říct, že jeho život je opravdu velmi bohatý na zážitky, zkušenosti a činy. Vypisovat zde jeho životopis dopodrobna je zbytečné, neboť se o tento úkol postaralo již mnoho autorů. Zkráceně zde však můžeme zmínit, že byl vzděláván piaristickým řádem⁵⁹ (v Mikulově a Staré Vodě). Řád nakonec opustil a vybral si jinou dráhu svého života. Byla to pedagogická činnost, ale nakonec se přesto rozhodl ještě jinak. Učarovalo ho lékařství a vědecká činnost. Profesury se dočkal až ve Vratislavi, poněvadž z důvodu jeho vlastenectví mu ji v Praze nechtěli udělit. Mezi jeho nejvýznamnější činnosti můžeme zařadit spolupráci při zrození cytologie, objev Purkyňových vláken v srdci, Purkyňovy buňky v malém mozku a třeba založení časopisu *Živa*. Samozřejmě, že kdybychom si pročetli jeho životopis, připsali bychom nespočet dalších. Co se týče jeho osobního života, byl jedenkrát ženatý a do podvědomí se dostali především jeho dva synové, tedy starší Emanuel, který šel ve šlépějích svého otce (byl přírodovědcem)⁶⁰ a druhý Karel jako malíř. Ke konci svého života byl povýšen na rytíře. Zemřel 28. července 1869 v Praze.

Díky Hildprandtům tato osobnost zavítala též na Blatensko. Jan Evangelista Purkyně od roku 1810 do roku 1813⁶¹ působil jako vychovatel v rodině Františka Hildprandta. „*Od roku 1810 do roku 1813 žil jsem v domě pana barona Františka Hildprandta, zastávaje u jeho syna Ferdinanda učitelství matematických a přírodních nauk.*“⁶² Takto vzpomínal Jan Evangelista Purkyně na svou pedagogickou činnost ve šlechtické rodině v Blatné.

---

⁵⁸ Žáček, V.: Jan Evangelista Purkyně. Praha. 1987. s. 16.

⁵⁹ PaedDr. František Parkan ve své publikaci *Didaktika dějepisu* uvádí, že skrze katolickou linii vzdělávání dosáhli nejvyšší úrovně jezuité. Přesto upozorňuje, že to nebyl jediný řád, který vzdělával, a proto jako další zmiňuje piaristy. V *Ottově slovníku naučném* dále nalezneme informace, že tento řád v 17. století jako první nepřišel do Čech, ale na Moravu a že jedním z jejich řeholních slibů, bylo vzdělávání nemajetné mládeže.

⁶⁰ Literární archiv Památníku národního písemnictví. Fond Purkyně Jan Evangelista. Základní informace o fondu.

⁶¹ Václav Žáček ve své publikaci *Jan Evangelista Purkyně* uvádí dataci 1809-1812.

⁶² Citováno dle: Purkyně, E. J.: *Nitky z mého života*. Praha. 1987. s. 100.

Podle jeho vyprávění můžeme usoudit, že s mladým baronem Ferdinandem měl velmi dobré vztahy a oba byli vlasteneckého smýšlení. Bylo jim naplánováno dokonce společné studium. Toto odpovídá zřejmě i značná obliba Purkyněho v aristokratické rodině, neboť Blatnou a členy rodu několikrát navštívil či s nimi zůstával v písemném kontaktu. „*Po skončení přípravných studií měli jsme se oba odebrat do Štávnice v Uhrách na hornickou akademii. Po skončených kursech měli jsme cestovati asi dvě léta v ohledu hornické; pak hodlal pan baron někde založit hory, kdež bychom byli nazdařbůh hospodařili. Nepochybuji, že ten celý plán pocházel z většího dílu od Dra Em. Pohla (později cestoval po Brazílii), jenž jsa pěstounem mladého hraběte Frant. Colloreda a mineralogii i botanikou pilně se bavě, u panstva českého v Praze značné vážnosti si byl vydobyl.*“⁶³

Mladý vědec se zřejmě na putování velmi těšil, ale bohužel k plánované cestě nedošlo. V tomto období Evropou otrásl francouzský císař Napoleon I. Zbylé evropské mocnosti se mu snažily čelit a zamezit jeho rozpínavosti a uzurpaci území. Ferdinand tedy musel nastoupit do vojenské služby za Rakouské císařství. „*Však osudy světa, jenž Napoleona z Ruska přinutily k návratu, i se mnou jinak naložily. Mladý baron Ferdinand vřadil se v zástup české šlechtické gardy a provázel císaře Františka do Francouz a do Paříže, kdežto já roku 1814 v studium medicíny na zdejší universitě se uvázal, jsa od pana barona dostatečně podporován.*“⁶⁴

I když z plánované cesty sešlo, Purkyně si našel alternativu a šlechtickou rodinu stále navštěvoval. Tady musíme poukázat na fakt, že Purkyněmu se u svého patrona dostalo kromě podpory studia i pochopení a možnosti rozvíjet své myšlenky týkající se pedagogiky a školství. Purkyně byl upoután především pedagogy jako Fellenberg nebo Pestalozzi a toužil je navštívit ve Švýcarsku. Dokonce uvažoval i o zřízení chlapeckého ústavu buď v okolí Blatné, nebo v oblasti rodných Libochovic. „*Za mého meškání na Blatné, kdež jsem neobmezené po chvíli užíval a hlavně čtením novějších a římských klasiků, zvláště pak spisů vychovatelských Pastalozziho se bavil, následoval mne neustále obraz školy saiské, i pomalu jako ke skutečnosti se přibližuje v oboru mých myšlének ve vědecký ústav chlapecký se utvořil.*“⁶⁵ Tato tematika není u něj často zmiňována a bývá neprávem

---

⁶³ Tamtéž. s. 101.

⁶⁴ Tamtéž. s. 101.

⁶⁵ Tamtéž. s. 102.

opomíjena, neboť vymyslel velmi zajímavé koncepty. Za zmínku určitě stojí, že ve výchově kladl důraz na to, aby jedince připravila na život a zajímal se i o její cíle. Zastával názor, že škola nemá být závislá ani na církvi, ani na státu.⁶⁶ Také definoval svůj koncept školského systému, rozdělil ho na tři stupně. Prvním z nich byla elementární škola, druhým gymnázium a třetím univerzita.⁶⁷

Se svými myšlenkami týkajícími se pedagogické činnosti se svěřoval a zřejmě o nich i rozprávěl se svým mecenášem, baronem Františkem, který vždy myslel na kulturní, sociální i ekonomický rozvoj svého kraje. „*Bylo to v měsících září a říjnu 1818 v Blatné, kdežto jsem v rodině pana barona Františka Hildprandta, jak obyčejně, tenkrát snad poslední své férie trávil. Při častých procházkách a rozmluvách se vznešenomyslným tímto pánem nedalo mě to, abych častěji s vřelou výmluvností svoje ideály o dětském, vědeckém vychovávacím ústavu nebyl vyslovil.*“⁶⁸

Jak již bylo uvedeno výše, i po skončení své pedagogické činnosti u rodiny Hildprandtů zůstával s některými rodinnými příslušníky v kontaktu. V Literárním archivu Památníku národního písemnictví najdeme korespondenci, která je toho důkazem. Nalezneme tady dopisy s Františkem Hildprandtem, Ferdinandem Hildprandtem, dále s Robertem Hildprandtem⁶⁹ či Antonií Hildprandtovou.⁷⁰ A právě od této dámy je v Literárním archivu Památníku národního písemnictví uložen dopis z 25. dubna 1841, který je napsán česky a to je opravdu obdivuhodné, neboť dopisy s jinými členy rodiny jsou psány německy. Píše v něm, že dobře český jazyk zatím dobře neovládá, ale chce se zlepšit a plně se ho naučit. Antonie ve svém psaní zve Purkyněho na Blatnou, dle jejích slov tam dlouho nebyl, a je vidět, že k Purkyněmu chovala přátelský vztah. Opět to dokazuje, že byl velmi v této rodině oblíben. „*Wezměte díky mé za tu dobrotivost, že ste na mne pamatovali. Wáš dar welice me těší, a nemohu jináč nežli litowati, že tuze malo ještě rozumím naši drahé řeči. Chceteli nám welkou radost udělati, dejte se na cestu do Blatné, kde Wás srdečně očekávati budeme.*(...)“⁷¹

⁶⁶ Kratochvíl, M.: Jan Evangelista Purkyně a jeho snahy o reformu české školy. Praha. 1987. s. 39.

⁶⁷ Tamtéž. s. 41.

⁶⁸ Purkyně, E. J.: Nitky z mého života. Praha. 1987. s. 105.

⁶⁹ Vnuk Františka Hildprandta.

⁷⁰ Dcera Františka Hildprandta.

⁷¹ Literární archiv Památníku národního písemnictví. Fond Jan Evangelista Purkyně. Číslo fondu: 1388.

V Blatné také navázal významné přátelství s hraběnkou Adélou Des Foursovou, která zámeckou rodinu navštěvovala. Oba si velmi rozuměli, což také dokazuje jejich korespondence. V Literárním archivu Památníku národního písemnictví jsou též uloženy dopisy, které mu Adéla napsala.⁷² Dokonce tam najdeme i korespondenci s jinými členy rodiny Des Foursů. Krásné přátelství dvou mladých lidí bylo ukončeno tragickou událostí, kdy mladá hraběnka v Itálii opravdu nešťastnou náhodou uhořela ve svém oblečení při psaní dopisů.⁷³

Od roku 1926 do roku 1943 žil v Blatné kněz Jan Pavel Hille (1861-1943).⁷⁴ Kromě své duchovní činnosti se zabýval i regionální historií, takže ho právem můžeme nazvat regionálním historikem. Zkoumal, popisoval, probádal a zaznamenával historii Břežnicka a především Blatenska. V SOkA Strakonice nalezneme fond, který je určen jeho osobě a tam nalezneme i jeho práci či různé zápisky. Vyskytuje se tam i jeho strojopis, v němž přepsal článek z Časopisu Musea království Českého o Janu Evangelistovi Purkyňovi a dal mu podtitul Purkyně na Blatné. Je to dopis, kde Josef Jungmann píše Antonínovi Markovi a zmiňuje Purkyňovu návštěvu u něj a poukazuje na to, že byl mladý vědec vyučujícím Ferdinanda Hildprandta. „(...) Před 5 dny byl u mne jistý Purkyně z Libochovic rodilý, pěstoun mladého barona Hildebranda v Blatné ETA., kterýžto byv v noviciatu piaristickém, odtud pak vyšed nejvíce teď s filologií se zanáší a jakož slušno slovanskou sobě oblíbil.(...)“

Odkaz na Purkyňův pobyt v Blatné připomíná pamětní deska, která je umístěna na budově zámku. Svůj dík za tento počin majitelům zámku skrze dopis z 27. 4. 1937 vyjádřila Purkyňova společnost v Praze. V psaní též stálo, že jsou velice potěšeni, že městská rada v Blatné schválila uspořádání oslavy k příležitosti 150 let od narození této osobnosti. V dokumentech z archivu v Třeboni též můžeme vyčíst, že rodina Hildprantů zapůjčila i korespondenci členů s Purkyněm na výstavu do Prahy v rámci oslav narození již zmíněného vědce. „Materiál, který snad bude nalezen a Vám zapůjčen, bude však

---

⁷² Dopisy, které napsal J. E. Purkyně Adéle měly být dle její závěti zničeny.

⁷³ Janáček, J.: „Korespondence A. Des Foursové s J. EV. Purkyně“ in Blatná a Jan Evangelista Purkyně. Blatná. 1987.

⁷⁴ Jan Pavel Hille (1861-1943) byl pro Blatensko velmi významnou osobností. Jak napsala Silvie Soukupová, ve své publikaci *Jan Pavel Hille: Blatenský kněz a regionální historik*, kromě postavení děkana a biskupského vikáře se věnoval i mnoho jiným činnostem. Bádal, půjčoval knihy lidem, neboť uchovával mnoho knih, psal publikace o týkající se regionu a jejich historii značně obohatil.

*potřebovati v září t. r. také Městská rada zdejší, podle jejíhož usnesení bude v září uspořádána zde výstavka památek Purkyňových a vsazena pamětní deska na budovu zdejšího zámku.*⁷⁵ Blatenská kronika z let 1934-1944⁷⁶ uvádí, že zmíněná oslava proběhla v úterý 28. září 1937 a bylo na ni přítomno mnoho hostů. Můžeme zmínit členy delegace pražské univerzity či členy Purkyňovy společnosti v Praze, ale i její příslušníci z Belgie, Finska, Francie, Jugoslávie, Polska, Rumunska a dalších států. Avšak odkaz na tohoto významného vědce v Blatné žije nadále a to skrze každoroční lékařské kongresy, pořádané v prostorech blatenského zámku.

---

⁷⁵ SOA Třeboň. Fond Velkostatek Blatná. inv. č. 870. Karton 219.

⁷⁶ SOkA Strakonice. *Obecní kronika Blatná z let 1934-1944*. Blatná. 1955. s. 34.

2.2 Antonín Jaroslav Vrt'átko

Další významnou, ačkoli nepříliš známou, osobností, která působila v Blatné, a byla zaměstnána rodinou Hildprandtů, byl Antonín Jaroslav Vrt'átko. Vykonal stejně jako Jan Evangelista Purkyně u tohoto šlechtického rodu funkci domácího učitele či vychovatele, avšak na rozdíl od svého předchůdce se věnoval spíše činnostem, které souvisely s literaturou, tedy jeho zájmy a úsilí nebyly tolik rozmanité. Můžeme o něm říct, že byl spisovatelem, pedagogem / domácím učitelem / vychovatelem, redaktorem, knihovníkem, překladatelem a částečně literárním vědcem. Jednou ze zajímavostí může být, že Vrt'átko a jeho předchůdce Purkyně se znali a dopisovali si. Oba dva pojil zájem o českou historii a jedním z témat byl Jan Amos Komenský, hlavně jeho dílo. Purkyně s jeho prací přišel do styku v Polsku a psal právě o tom Vrt'átkovi.⁷⁷ Purkyně též nebyl nadšen ze svého překladu Schillerových lyrických básní a o svých negativních pocitech napsal Vrt'átkovi, kterého zřejmě považoval za literárního odborníka.⁷⁸

Rodák z (Nových)⁷⁹ Benátek nad Jizerou se narodil 29. května 1815. Studoval stejně jako Purkyně u piaristického řádu,⁸⁰ ale v jiném městě, a to na gymnáziu v Mladé Boleslavi. Pak jak už to bývá, jeho kroky zaměřily na do Prahy, nejdříve na filozofickou a poté na právnickou fakultu dnešní Karlovy univerzity. Od roku 1840 do roku 1847 působil v rodině Ferdinanda Hildprandta jako vychovatel jeho ratolestí, především Roberta Hildprandta. V roce 1840 byl též jmenován do výboru pro první český ples. Členy kromě něho byli, Tyl, Pichl, Nebeský, Píček a Sabina.⁸¹ „Vrt'átko přijel za touto příčinou z Blatné, kdež byl vychovatelem, na nějaký čas do Prahy.“⁸²

V SOKA Strakonice, ve fondu Jan Pavel Hille (1861-1943) nalezneme záznam (strojopis), který nese název *Vrt'átko v Blatné (1840-1847)*. Velmi stručně se zmiňuje o působení literáta v Blatné. Je zde zmíněno, jak Vrt'átko se členy rodiny několikrát v zimních obdobích vycestoval do Itálie (hlavně v letech 1842, 1843 a 1844)⁸³, kde měl možnost

⁷⁷ Žáček, V.: Jan Evangelista Purkyně. Praha. 1987. s. 91.

⁷⁸ Tamtéž. s. 99.

⁷⁹ Wernisch, I.: Zapadlo slunce za dnem, který nebyl. Brno. 2000. s. 25.

⁸⁰ PROVENIO: Databáze vlastníků historických a moderních knižních sbírek. [online]. a provenienčních záznamů v knihách. Antonín Jaroslav Vrt'átko.

⁸¹ Mattuška, A.: *České bály: Růžové lístky z dějin našeho probuzení*. Praha. 1885. s. 386.

⁸² Tamtéž. s. 386.

⁸³ SOKA Strakonice. Fond Jan Pavel Hille. inv. číslo: 129. sign. 129/62. Karton 14.

studovat umělecká díla v Benátkách nebo ve Florencii. Tady někdy vyučoval i děti rakouského arcivévody, vícekrátě lombardsko-benátského království, Rainera Josefa Habsbursko-Lotrinského. „*Touž dobou vyučoval Vrťátko v Benátkách za zimních večerů měsíců, všech pět arciknížat, synů tehdejšího místokrále Lombardského, arciknížete Rainera, českému jazyku a dějepisu i slovanskému národopisu.*“⁸⁴

Vrťátkovo následné působení bylo v rodině Harrachů od roku 1847 do roku 1851.⁸⁵ Poté odchází do Prahy, kde žije a pracuje. Od roku 1861 působil ve funkci ředitele knihovny Musea království českého, tedy dnešního Národního muzea. V této roli zůstal až do konce svého života, kdy 19. prosince 1892 zemřel, neboť byl smrtelně zraněn povozem⁸⁶ a této instituci, které zasvětil zásadní část svého života, ve své závěti odkázal značnou částku peněz. Též se zabýval překlady. Přeložil Aristotelovy kategorie a byl považován za znalce starořecké kultury. Další zajímavostí může být, že se řadil mezi zastánce pravosti nešťastných rukopisů.⁸⁷ Roku 1855 byl členem spolu s J. E. Purkyněm, J. E. Vocelem, V. Hankou, P. J. Šafaříkem, J. Fabiánem, V. Staňkem, K. J. Erbenem, V. V. Tomkem a dalšími třemi členy, příslušníkem matičního výboru.⁸⁸ Též působil jako redaktor Časopisu Musea království Českého, sepsal básnickou sbírku Vodopis království českého, psal příspěvky do edic Sborník učitelský a Škola a život.⁸⁹

---

⁸⁴ SOKA Strakonice. Fond Jan Pavel Hille. inv. číslo: 129. sign. 129/62. Karton 14.

⁸⁵ SOKA Strakonice. Fond Jan Pavel Hille. inv. číslo: 129. sign. 129/62. Karton 14.

⁸⁶ Wernisch, I.: Zapadlo slunce za dnem, který nebyl. Brno. 2000. s. 25.

⁸⁷ MUNI ARTS Filozofická katedra Brno. Antotnín Jaroslav Vrťátko. [online].

⁸⁸ Žáček, V.: Jan Evangelista Purkyně. Praha. 1987. s. 201-203.

⁸⁹ Wernisch, I.: Zapadlo slunce za dnem, který nebyl. Brno. 2000. s. 25.

3 Vztah Hildprandtů z Ottenhausenu k Československé republice

Kvůli prestiži, moci, majetku a určitým privilegiím bylo pro šlechtické rody velmi důležité udržovat dobré vztahy s vladařem země. Jak víme, našly se i jedinci, kteří se postavili na odpor vůči panovníkovi a dotyčné postihly i kruté tresty. Názorným příkladem může být poprava 27 českých pánů, kteří byli uznáni jako vůdčí osobnosti stavovského povstání. Samozřejmě, že z vysoké šlechty tady byli pouze tři zástupci, přesto udělení trestu smrti bylo pro Čechy šokující. Tyto problémy se však netýkaly rodu Hildprandtů z Ottenhausenu. Spíše naopak. Je očividné, že rodina měla se členy Habsburské dynastie dobré, místy až přátelské vztahy. Tohle se v průběhu let výrazně měnilo, neboť se Hildprandti vždy cítili jako Češi, což postupně narušovalo ony vazby na vládnoucí rod. Přesto Ferdinand Hildprandt (1863-1936) dvakrát na Blatné hostil následníka rakouského trůnu Františka Ferdinanda d'Esteho.⁹⁰

Za vlády Habsburků v Čechách Hildprandtové vlastnili. Dvory Bezdědovice, Blatná, Buzice, Lom, Mireč, Škvořetice a Újezd. Dále parostrojní pivovar, lihovar a cihelnu. K tomu všemu patřily i příslušné pozemky.⁹¹

Situace české šlechty se značně změnila po první světové válce se zánikem monarchie a vznikem Československé republiky. Přišla pozemková reforma, měnová reforma, zákaz používání šlechtických titulů a vymizení aristokratů z politické scény. To vše se dotýkalo této vrstvy, která jako by najednou neexistovala. Najednou nastala doba, kdy bylo možné si i určitým způsobem vyřizovat účty s členy privilegovaného stavu, ze kterých se rázem stali řadoví občané.

S těmito problémy musel bojovat i Ferdinand Hildprandt a následně jeho synové. Z dokumentů o Ferdinandovi Hildprandtovi z Archivu Kanceláře prezidenta republiky se dozvídáme, jak těžce se vyrovnával s novou dobou. S určitými lidmi z tehdejšího vládního

---

⁹⁰ Z jeho návštěv se do povědomí dostaly dvě historiky, o kterých bohužel nevíme, jestli jsou pravdivé. V první z nich se traduje, že při slavnostní události, která byla uspořádána na arcivévodovu počest, před něj dopadl veliký těžký skleněný lustr. Naštěstí se nikomu nic nestalo. V druhé se hovoří o arcivévodově vášni pro lov. V blatenském zámeckém parku měl spatřit bílého daňka, tzv. albína. Takovéto zvíře je považováno za velmi vzácné a nikdo by mu neměl ublížit či ho zabít, jinak sám brzy zemře, jak praví pověra. František Ferdinand chtěl zřejmě získat výjimečnou loveckou trofej a bílého daňka zastřelil. Tyto dvě události prý měly předpovídat neštěstí, které arcivévodu roku 1914 potkalo v Sarajevu.

⁹¹ LUSTIG, Rudolf a František SVĚTNIČKA. *Schematismus velkostatků v Čechách* [online]. Praha: Mars, 1933. [cit. 2020-04-02]. s. 353.

okruhu byl většinou v písemném styku a vždy se k nim vyjadřoval s úctou a následným respektem.

Ferdinanda, značně zasáhla pozemková reforma. Jak již bylo zmíněno, tak dopadl oproti jiným velkostatkářům dobře. Z původní výměry záboru 3082 přišel přibližně o 1/3 pozemků. Nejvíce ho však tížily výměny loveckých revírů, neboť lov a péče o lesy, které vlastnila rodina po celá staletí, byly najednou vyměněny za špatně zachovalé lesní úseky. Na tuto obtíž poukazovala i Ferdinandova manželka Josefina, při svém slyšení dne 23. ledna 1925. „*Paní Hildprandtová sděluje, že její choť vzal si tvrdost pozemkové reformy tak k srdci, že se obává o jeho duševní stav. Zejména působí naň tak myšlenka, že dostalo se takové odměny rodině, která od nepaměti vždy byla česká, a jemu, který pro své radikální smýšlení za Rakouska byl persekvován.*“⁹² Tato záležitost se dlouhodobě vlekla. Ještě roku 1932 se tento problém řešil v Kanceláři prezidenta republiky. „*Dostavil se bývalý baron Ferd. Hildprandt poděkovat za intervenci ve věci získání revíru na Podkarpatské Rusi. Uvádí, jakým způsobem se s ním zacházelo, jak zejména jeden z ředitelů státních lesů a statků využívá- pravděpodobně bez generálního ředitelství – svého postavení pro sebe na úkor státu.*“⁹³ Jak se můžeme dočíst, Ferdinanda zřejmě netrápil zábor sám o sobě, ale spíše byl pochmurně naladěný ze skutečnosti, že i přes jeho vlastenecké chování se na něj hledělo jako na nepřítele národa.

S osobnostmi řídícími československý stát byly nadále ve spojení i Ferdinandovi synové. Nejstarší syn Robert nepřímou, když tehdejší kancléř prezidenta republiky, Přemysl Šámal, roku 1937 jednal o jeho pracovním místě s náměstkem generálního ředitele státních lesů a statků Ing. Oskarem Čermákem. Vzhledem k Robertovu věku a nedokončeným studiím mu zde nemohlo být pomoci. „*Račte, slovně pane kancléři, mi laskavě odpustiti, že v této věci nemohu sám ničeho zařídit.*“⁹⁴ Šámal se o tuto věc zajímal díky dlouholeté známosti s Robertovým otcem, o kterém měl velmi dobré mínění, neboť v prvním dopise Čermákovi píše, že Ferdinand byl poctivé povahy a můžeme tlumočit, že byl i horlivým vlastencem.

---

⁹² AKPR Praha. Protokol T, sign. T 136/25, F. H.

⁹³ AKPR Praha. Protokol T, sign. T 136/25, F. H.

⁹⁴ AKPR Praha. Robert Hildprandt. inv. č. 743. Karton. 67.

Druhorozený syn Karel se v politice zřejmě tolik neangažoval, nebo nikdy nepotřeboval s lidmi z vládního okruhu o něčem jednat. Se státními orgány se do kontaktu pořádně dostal až zadruhé světové války a po ní, s příchodem nového režimu.

I třetí syn Jindřich přišel do kontaktu s lidmi z okruhu prezidenta. Byl to roku 1928 a řešilo se již zmíněné Jindřichovo vycestování za prací do USA. Jak bylo řečeno výše, opět tady zasahoval Ferdinand, ale bohužel neúspěšně. Za druhé světové války a po nástupu komunistického režimu v Československu. Příkladem může být jeho boj o získání domku v zámeckém parku, který mu byl dle otcovy závěti odkázán k užívání. „*Jsem přesvědčen, vážený pane kancléři, že Vaše autorita vyjádřená případným přípisem NPF by plně podpořila mé odvolání, právně i morálně nesporné. Prosím, abyste laskavě omluvil, že se s podobnou záležitostí, právně naprosto jasnou, obracím na Vás.*“⁹⁵

Z bratrů si nejvíce přízně nebo spíše nepřízně při změnách režimů zažil nejmladší z nich, Bedřich. V období první republiky se skrze svůj sňatek s Cornelií rozenou Veverkovou stal příbuzným Ferdinanda Veverky, který byl za první republiky velvyslancem v Americe, Anglii či Rumunsku.⁹⁶ Co se týče jeho členství v politických organizacích, můžeme ve spisech nalézt, že za Československa byl organizován v agrární straně a také byl příslušníkem sdružení velkostatkářů. Bedřich také patřil mezi signatáře tzv. Prohlášení české šlechty ze září roku 1939, v němž byla vyjádřena podpora Československému státu před roztahujícím se německým sousedem.⁹⁷ Po roce 1945 měl být členem Lidové strany.⁹⁸

Za druhé světové války se Bedřicha dotýkaly spíše represivní protektorátní složky, ale hlavním důvodem bylo samozřejmě politické smýšlení. Tento motiv se nezměnil po skončení druhé světové války a po nástupu nového režimu. Bedřich i v této pro něj zlé době měl ve své podstatě štěstí, neboť byl v příbuzenském vztahu s Veverkovými, kteří v roce 1948 stihli emigrovat a dostali se přes dřívější známosti do Habeše. Nakonec se skrze tento kontakt podařilo Bedřichovi také přemístit svou rodinu roku 1959 do Etiopie na císařský dvůr, o což usiloval i před osmi lety snahy zde byly již před osmi lety. Podle

⁹⁵ AKPR Praha. Jindřich Hildprandt. protokol R, inv. č. 3067, kart. 66, Robert H.

⁹⁶ SOA Třeboň. Kartony 21 a 22. Protokol sepsaný s Cornelií Hildprandtovou z Blatné, dne 17. srpna 1945.

⁹⁷ AKPR Praha. Česká šlechta – memoranda. inv. č. 1124.

⁹⁸ AKPR Praha. inv. č. 1239, sign. P 1092/43, č.j. 0 2051/59, kart. 183, Kornélie H., návštěva etiopské princezny, 1959.

dokumentů z Archivu Kanceláře prezidenta republiky se Bedřichova žena Cornélie v Praze setkala s císařovou vnučkou, princeznou Aidou Desty. A přes svou původní rodinu též měla určitý vliv a zásluhy na vystěhování Hildprandtů z Československa. „Dne 15. 7. 1959 v 17.20 hod. přišla k bytu etiopské delegace HILDPRANDTOVÁ Kornélie, předala jednomu z delegátů přiloženou navštívenku s dopisem a žádala o rozhovor s princeznou. Byla pozvána na 16. 7. 1959 9.30 hod., kdy se také k princezně dostavila a měla s ní asi 15minutový rozhovor.“⁹⁹

Poslední větší jednání Hildprandtů se státem bylo po roce 1989, kdy v rámci restitučního řízení získali zpět zámek a ostatní majetek, o který přišli.

---

⁹⁹ Tamtéž.

4 Politické aktivity Ferdinanda a Roberta Hildprandtových

Slovo politika má mnoho významů a bylo užíváno již ve starověkém Řecku. Může být definováno jako udržení nebo změna systému,¹⁰⁰ soubor politických nástrojů, úsilí o dodržení ideální správy věcí veřejných,¹⁰¹ činnost získat politickou moc a spoustu dalších.¹⁰² Politika¹⁰³ je předmětem zájmu hned několika věd, ale podle mého názoru je politologie tou stěžejní, neboť čerpá poznatky z ostatních.

Jak bylo několikrát uvedeno v předešlých kapitolách, tak všichni členové rodu se nějakým způsobem potýkali s politickým životem. Nejvíce se však v české politice angažovali otec Robert (1824-1889) a syn Ferdinand (1863-1936). Pro krátkou rekapitulaci, v 17. století jako správce Lvího domu na Pražském hradě působil Johann Reindhardt.¹⁰⁴ Od té doby byli Hildprandtové čím dál více spjati s Českým královstvím. V průběhu let se rod rozdělil na dvě větve, ale nakonec nevydržela a zůstala větev blatenská. Roku 1798 Václav Karel zakoupil zámek Blatná a učinil z ní rodové sídlo. Mezi významné členy rodu můžeme též zařadit Františka (1771-1843), který byl vlasteneckého smýšlení a v politických dobových poměrech se velmi dobře orientoval. Také byl zaměstnavatelem a životním rádcem J. E. Purkyně. Přesto bych se zde na základě publikací věnovala již zmíněnému Robertovi a Ferdinandovi Hildprandtovým.

---

¹⁰⁰ Tomeš, I.: Úvod do teorie a metodologie sociální politiky. Praha. 2010. s. 28.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 28.

¹⁰² Tamtéž, s. 28.

¹⁰³ Politikou se zabývá mnoho společenských věd. Kromě politologie je to i do určitých aspektů a předmětu zájmu filosofie, sociologie, ale i historie, aj.

¹⁰⁴ Fiala, M.: „*Erbovní a nobilitační listiny svobodných pánů hildprandtů z Ottenhausenu*“. Praha. 1992. s. 45.

4.1 Robert Hildprandt

Roberta Hildprandta (1824-1889) můžeme společně s Františkem a Ferdinandem Hildprandty zařadit mezi nejvýznamnější členy rodu, kteří sídlili na Blatné. Jeho otec Ferdinand, jak bylo již zmíněno, nechal Roberta vzdělávat doma Jaroslavem Antonínem Vrťátkem. Poté Robert studoval na české univerzitě, univerzitách v Hohenheimu a v Německu a Holandsku.¹⁰⁵ Za Robertovo první politické vyjádření můžeme považovat jeho postoj v roce 1848. V tomto roce studoval v Praze, byl účastníkem slovanského sjezdu v Praze a jasně při *Pražském červnovém povstání* vyjádřil svůj názor. „*Již jako universitní student dával jsi na jevo lásku svou k českému národu. V roce 1848 přidružil jsi se ke straně studentů, kteří bojovali za svobodu našeho národa a octl jsi se na prahu žaláře, připraveného se strany odpůrců národní svobody,*“¹⁰⁶ napsal o svém otci Ferdinand Hildprandt.

Milan Buben ve svém článku *Česká zemská šlechta: Hildprandtové z Ottenhausenu* publikovaném ve *Střední Evropě: Revue pro středoevropskou kulturu a politiku* uvádí, že měl Robert dostat trest za svou účast na *Pražském červnovém povstání*, ale tehdejší kníže Schwarzenberg za jeho osobu orodoval a potrestání bylo zrušeno. Pro zajímavost musíme zmínit, že Robertův podpis se nacházel u *Provolání k neslovanským národům v Rakousku* ze dne 5. května 1848.¹⁰⁷ Po uklidnění této situace v roce 1849 se začal starat o rodinný majetek a hospodářství. Snažil se ve své domovině zavádět nové způsoby obhospodařování, pomáhal zakládat různé spolky nebo instituce (Hospodářská jednota Píseckého kraje, písecká rolnická škola),¹⁰⁸ snažil se pomáhat drobným zemědělcům, přesto neztrácel zájem o politické dění. Ve Vídni, si ale po dlouhou dobu pamatovali jeho postoj v již zmíněném bouřlivém roce.¹⁰⁹ Postupem času se poměry začaly uvolňovat. Robert měl tu část být prvním okresním starostou ve městě Blatná roku 1865. Tento post obhájil i v následných volbách roku 1868, ale nebyl schválen panovníkem.¹¹⁰

---

¹⁰⁵ Hildprandt, F.: *Vzpomínky z mého života: věnováno památce mého zvěčnělého otce*. Blatná. 1924. s. 3.

¹⁰⁶ Tamtéž, s. 3.

¹⁰⁷ Časopis českého Museum. 1848. Ročník 22. s. 19.

¹⁰⁸ SOA Třeboň: Fond Rodinný archiv Hildprandt z Ottenhausen 1579-1945. Archivní pomůcka.

¹⁰⁹ Tamtéž.

¹¹⁰ Tamtéž.

Ferdinand ve své knize Politické vzpomínky hned na začátku hovořil o tom, že si se svou matkou často povídal o různých událostech, neboť tato dáma dle jeho slov měla obrovskou paměť na věci týkající se rodiny a politiky. On sám se velmi zajímal o to, jak se dříve v parlamentu usilovalo o práva Čechů a dozvěděl se tuto zajímavou informaci. „... dozvěděl jsem se, že v roce 1867 konala se na v Blatné na našem zámku schůzka přednějších politiků našich, při které tehdejší předák české konservativní strany hr. Jindřich Clam-Martinič předčítal koncept návrhu, jež předložiti mínili čeští poslanci sněmovně. Této schůzky zúčastnili se mimo mého otce a řečeného hr. J. Clama, hr. Belcredi, Karel kn. Schwarzenberg a jiní.“¹¹¹

Ferdinand také poukazuje na to, že otec zastával vždy český postoj a Vídeň mu to měla za zlé. „Jak těžko bylo hájiti v Tvém poměru k vídeňskému dvoru toto stanovisko a jak jsi neohroženě činil po celý svůj život, jak těžko bylo neopustiti těchto zásad ve všech politických érách od šedesátých do sklonku Tvého života – nedá se ani přibližně popsati a nebylo nikdy uveřejněno. Jen kdo žil v tomto politickém ovzduší a v těchto kruzích, ten ví, jak v dobách, kdy prováděna byla persekuce každého správně smýšlejícího Čecha, kdy žalářováni byli Havlíček, Skrejšovský aj., ten ví, jak pronásledován a odstrkován byl vídeňskými kruhy každá šlechtic, který se hlásil k programu státoprávnímu a podporoval českou věc!“¹¹²

V roce 1880 byl Robert naposledy zvolen na post starosty, ale v roce 1888 došlo k zásadním změnám, kdy byl blatenský okres reorganizován a okresní zastupitelstvo zrušeno a nahrazeno okresní správní komisí.¹¹³ Tolik k významné Robertově politické činnosti na regionální úrovni. Zásadní zlom přišel v roce 1885, kdy se stal doživotním členem panské sněmovny.¹¹⁴

Když bychom však chtěli proniknout hlouběji, tak bychom potřebovali znát názory přímo od Roberta, nebo alespoň prozkoumat nějaké jeho dílo, které by bylo jím sepsáno. Bohužel není známo, že by po sobě něco takového zanechal. Naštěstí však existuje několik výpovědí od různých osob, které ho znaly a jejich výpovědi se mezi sebou shodují.

---

¹¹¹ Hildprandt, F.: Politické vzpomínky. Blatná. 1933. s. 5.

¹¹² Hildprandt, F.: Vzpomínky z mého života: věnováno památce mého zvěčnělého otce. Blatná. 1924. s. 4-5.

¹¹³ SOA Třeboň: Fond Rodinný archiv Hildprandt z Ottenhausen 1579-1945. Archivní pomůcka.

¹¹⁴ SOA Třeboň: Fond Rodinný archiv Hildprandt z Ottenhausen 1579-1945. Archivní pomůcka.

Nevzácnější výpovědi jsou od osob nejbližších. To se týká především jeho syna Ferdinanda, který o otcově politickém smýšlení, ale nejen o něm, sepsal drobnou práci, nesoucí název *Vzpomínky z mého života: věnováno památce mého zvěčnělého otce*, která vyšla v únoru roku 1924 v Blatné. Popisuje zde významné okamžiky, které ovlivnily myšlení celého rodu respektive potomků. Jaký vliv to mělo na jeho osobu a jak se snažil následovat otcův vzor a snažil se zlepšit život svých spoluobčanů. Publikace může trochu působit jako jakási zpověď Ferdinanda psaná formou dopisu svému otci Robertovi, který u něj vzbudil lásku k národu a taky odhodlanost v politickém boji o práva českého národa. Ferdinand také uvádí, že Robert nikdy neobdržel od císařského dvora žádné vyznamenání.¹¹⁵ Poté popisuje, jak se snažil navázat na otcovu práci.

Podle mého názoru byl Robert stěžejní postavou blatenské větve rodu,¹¹⁶ co se týká politiky, neboť jím začíná aktivní politická činnost členů rodiny.

---

¹¹⁵ Hildprandt, F.: *Vzpomínky z mého života: věnováno památce mého zvěčnělého otce*. Blatná. 1924. s. 5.

¹¹⁶ Tím je myšlená větev rodu, která žila na Blatné.

4.2 Ferdinand Hildprandt

O Ferdinandu Hildprandtovi (1863-1933) jsem zde psala již několikrát. V představbě zámku jeho jméno moc nefigurovalo, ale bylo spojeno s archeologickým výkopem na jeho nádvoří. Úspěšně vedl velkostatek a snažil se zlepšovat životní podmínky svých spoluobčanů. Co se týká jeho umělecké tvorby, sepsal své paměti *Lovecké vzpomínky*, o kterých jsem hovořila výše. Ferdinand je spojován ještě s jednou důležitou společenskou oblastí, a to s tou politickou. O jeho vztahu k ní bych zde ráda hovořila skrze jeho díla, která bych zde chronologicky dle jejich vzniku představila.

„*CHCEŠ-LI nejjistěji zničit některý národ, vyrvi mu z hlavy paměť.*“¹¹⁷ Těmito slovy, která jsou vypůjčená od jednoho historika, začíná jeho první útlá politická publikace *Slovo k českému národu*, kterou roku 1916 sepsal Ferdinand Hildprandt. Hned v úvodní části, jež má stejný název jako brožurka, hovoří o tom, jak jsou některé praktiky velkých států, které se snaží, aby menší národy ztratily svou individualitu, strašlivé.¹¹⁸ Hildprandt si je vědom, že po této válce nastanou velké zeměpisné změny. Zastává názor, že český lid by měl stát za svým císařem, ale mělo by ho být vidět, aby poté dostal to, co mu náleží přes jeho historická, politická, hospodářská a sociální práva. Za tu oddanost by mu už toto nemělo být odpíráno. Jelikož kniha vyšla ve stejném roce, kdy zemřel císař František Josef I., tak možná autor ještě spatřoval naději v jeho nástupci. Též mluvil o nutnosti jednoty českého lidu a víry, že i česká politika bude očištěna od politiků, kteří ji vykonávají jen pro své blaho a zapomínají na ten pravý účel, tedy myslet na obyvatele. „*Dej Bůh, aby tato slova k českému národu, nám všem tak drahému, našla ozvěny, aby všichni sešli se pod ten prapor lásky k tomuto národu a k této zemi, pod prapor, na němž krví tohoto národa jako na výstrahu byla psána slova: Pro blaho, štěstí, čest a slávu národa českého a milené vlasti!*“¹¹⁹

Poté je ve svazku rozepsána hlavní část nesoucí výstižný název *Úvaha*. Hned na začátku této části poukazuje na slova Palackého a Riegera. V nich a v lidech stejně smýšlejících spatřoval ty, kteří se snažili vždy hledat spojence. Z toho je možné pochopit, že si po určitou dobu představoval České země jako součást Rakouska-Uherska, ale se svými

---

¹¹⁷ Hildprandt, F.: *Slovo k českému národu*. Blatná. 1916. s. 3.

¹¹⁸ Tamtéž. s. 3.

¹¹⁹ Tamtéž. s. 4.

právy. Za velké neštěstí považoval rok 1891, kdy se konaly volby do Říšské rady, které způsobily zničení Národní strany staročeské,¹²⁰ jež byla poražena Národní stranou svobodomyšlnou, obvykle nazývanou mladočeskou. Podle něj tato strana měla silnou opozici, parlamentní zasedání byla neefektivní a tohle vše způsobilo v Čechách špatné hospodářské a politické výsledky. Dalším následkem toho byl vznik mnoha politických stran, jež při sobě nestály, ale soupeřily spolu.

Zkrátka tohle všechno ubližovalo české jednotnosti. Jak Hildprandt říkal, nikoho zde nechce soudit, neboť všichni chybují. Chce se tady omluvit zachování velkostatku a šlechty, která se taky k některým příslušníkům politických stran nechovaly dobře. Na druhé stránce ho mrzelo, že v roce 1916 byla cítit zášť k aristokratickým rodinám.¹²¹ Hovoří o faktu, že nastala doba, kdy je potřeba vytvořit novou *politickou archu*.¹²² Český lid je dle něj národem agrárním. Tento názor zastával zřejmě i z důvodu, že byl sám velkostatkářem. Dále hovoří o nutnosti soužití a spolupráci všech společenských vrstev ve všech ohledech, neboť se potýkaly se silnou německou opozicí. To se dle jeho názoru podařilo v konzervativní linii, kde došlo ke sjednocení veškerých agrárních skupin, i s aristokracií, velkostatkáři a byla zde i spoluúčasť německého konzervativního velkostatku.¹²³ Tohle bylo podporované i ministrem Taaffem a postupně na říšském sněmu podle jeho slov vytvořila spolupráce slovanských stran. Hildprandt tady opět poukazuje na mladočechy, kteří dle něj začali pomocí Národních listů ničit staročechy, což se jim také podařilo, ale především ukončili spolupráci slovanských konzervativních stran, a tím jsme my Češi ztratili své přátele a spojence, které český národ pro své prosazení potřeboval. Takto se vyjádřil k celé záležitosti. „*Největší odpůrci konservativního smýšlení a směru nemohou popřít, že rozbití tehdejší většiny na říšské radě, přerušení styků s českými velkostatkáři, Poláky a německými konservativci z Rakous a Alpských zemí, jejichž program a cíl byl Rakousko vyvésti z centralistického systému, utvořiti z něho to, čím Rakousko býti má, stejnoměrným útlukem všech národů jeho; jejichž programem bylo provedení rovnoprávnosti a rovnocennosti všech jazyků národů rakouských, dále rozšíření*

---

¹²⁰ Strana je spíše v podvědomí pod jménem staročeši. S nimi podobně konzervativně smýšlela konzervativní (velkostatkářská) strana.

¹²¹ Hildprandt, F.: Slovo k českému národu. Blatná. 1916. s. 6.

¹²² Tamtéž. s. 8.

¹²³ Tamtéž. s. 9.

*autonomie jednotlivých království a zemí – že rozbití takové většiny bylo činem, jež nazvat lze největší chybou, již delegace česká byla kdy provedla a jehož důsledky a následky čím dále více pociťujeme.*¹²⁴

Jak Hildprandt říkal, tímto došlo k úplnému odcizení Čechů s ostatními národy, které by podpořily česká historická práva. Tady dle jeho slov došlo k úplnému zničení možného smíru mezi Čechy a Němci. A jak správně předvídal, následky byly dobře vidět i v samostatné republice. Ferdinand Hildprandt viděl opravdu daleko, vždyť tento konflikt se vlekl až do odsunu Němců z Československa. Samozřejmě že dozvuky tohoto problému byly slyšet ještě v 21. století, kdy docházelo k postupným omluvám mezi oběma národy za různá příkoří, jež si vzájemně působily.

Dále je tady rozebrána otázka liberalismu. Jak říkal, pro tento směr je typická značná podpora velkopřumyslu a kapitálu na úkor zemědělství. Zemědělci se začali proti tomuto názoru ohrazovat a posléze bránit. Skrze zbytky feudálního systému se vyvíjely vztahy ve společnosti, šlechta – později velkostatkáři rolníky či maloměšťany, zkrátka se tady budovalo určité patriarchální propojení, které mělo svůj vývoj a po zrušení povinnosti roboty se čím dál více zlepšovalo.¹²⁵ Též poukazuje na skutečnost, že zastánci liberalismu vystupovali proti kněžstvu, víře venkovanů, což vedlo k zvláštní situaci, k nespokojenosti venkovanů a vzniku mnoha myšlenkových směrů, myšlenek či idejí, tedy ke zmatku.

Hildprandt poukazuje na fakt, že český národ byl několikrát v bezvýchodné situaci, ale díky svému silnému jádru vše zvládl.¹²⁶ K tomu je potřeba nezištných lidí, společného programu a obnovení spojenosti národa. Též nabádá k navrácení se k politice Palackého a Riegra, o kterých hovoří ve svém spise jako o silných autoritách.¹²⁷ Přesto by měly dále existovat různé směry i názory a je stále potřeba starat se o potřeby všech, nehledě na jejich politické smýšlení, tedy svobodomyšlných, konzervativních i agrárních zastánců. V závěru textu je hovořeno o důležitosti zemědělství pro stát. Dále, že většina velkostatkářů se hlásí k českému národu a že slovanský lid bude ve válce bránit Rakousko, ale má nárok na svá práva.

---

¹²⁴ Tamtéž. s. 9-10.

¹²⁵ Tamtéž s. 11.

¹²⁶ Tamtéž. s. 12.

¹²⁷ Tamtéž. s. 13.

Takže vidí osud českého lidu v rámci Habsburské monarchie, ale národ musí konečně dostat svá práva a možnost hájit své zájmy. Na to mají ale nárok i ostatní národy v rámci Habsburské monarchie. Hildprandt svou publikaci zakončuje těmito slovy: „*Národ český, jako malý národ, musí však všemožně hleděti získati si spojence a přátele v zemi a říši a zajisté se mu to podaří, když dokáže sjednocenost svou a pevnost v provádění určitého národního programu svého a když program a směr politiky jeho bude v zájmu a ve prospěch Habsburské dynastie a říše. Přeji si s upřímným srdcem českým, aby k tomu došlo! Aby národ náš drahý odvrhl to, co ho rozdvojuje, rozštěpuje, aby konečně našel sebe. Kéž však také najde své vůdce neohrožené, nezištné a moudré, kteří by ho vedli tak, jak vedli ho naši staří vůdcové Palacký a Rieger!*“¹²⁸

O skutečnosti, že hospodářství a zemědělství, jsou velmi silně propojeny s politikou, se můžeme dočíst v již zmíněné publikaci *Vzpomínky z mého života: věnováno památce mého zvěčnělého otce*, vydané roku 1924, tedy v období první Československé republiky, kde se snaží poukázat na své navázání na otcův odkaz ve všech směrech. Ferdinand tady připomíná fakt, že československý národ je malý a jestli chce v Evropě, kde nalezneme mnoho velkých států obstát, tak musí být hospodářsky silný a to souvisí s neustálým vylepšováním zemědělského sektoru.¹²⁹ V této souvislosti poukazuje na svého přítele Bedřicha Schwarzenberga, který rozvoj hospodářství značně podporoval všemi dostupnými prostředky a stejně jako Ferdinand se věnoval i samosprávě patřičné oblasti. Tady je vidět Ferdinandova lítost týkající se skutečnosti, že všichni aristokraté jsou posuzováni stejně. Poukazuje na fakt, že zde byli i takoví šlechtici, kteří za Rakouska-Uherska bojovali za to, co českému národu patří. „... *kdežto se nám šlechticům nyní paušálně vytýká nevlástenectví a nedostatek zájmu o národní věc; výtky, které snad patří na zcela jinou adresu, na adresu těch lidí, kteří nikdy neměli mnoho porozumění pro potřeby národa a kteří od zřízení samostatné československé republiky znali pouze svůj vlastní prospěch a zájem svých stran.*“¹³⁰

U této poznámky říká, ať mu nezazlíváme trochu té hořkosti při této vzpomínce, kterážto hořkost je pochopitelná. Ferdinand zmiňuje též svou funkci starosty okresního

---

¹²⁸ Tamtéž. s. 14.

¹²⁹ Hildprandt, F.: *Vzpomínky z mého života: věnováno památce mého zvěčnělého otce*. Blatná. 1924. s. 8.

¹³⁰ Tamtéž. 1924. s. 9.

zastupitelstva blatenského, do níž nastoupil roku 1914 a popisuje svůj pracovní program, který měl vytvořen pro tuto svou politickou činnost. Hlavní plány byly tyto: „rozšíření a zdokonalení komunikačních sítí, sociální péče o (hlavně o sirotky), všechny otázky týkající se zemědělství, zvláště zvelebení chodu hospodářského zvířectva a zavedení i kontrola pořádku v hospodářství všech obcí“.¹³¹ Dnes bychom mohli hovořit o programu politické strany. Jeho plány však byly narušeny příchodem první světové války, a jak říkal, potřeby obyvatel se často střetávaly s potřebami státu. „*Tu vypukla ta hrozná světová válka. Čím déle trvala, tím více samozřejmě horšily se naše hospodářské poměry, jak všeobecné, tak soukromé.*“¹³² Během tohoto období zastával ještě post předsedy Národní rady okresní. V těchto funkcích zůstal ještě rok, po tzv. *převratu*, kterým zřejmě míní vyhlášení republiky.

Po skončení války hovoří o době, ve které se vědělo, že vznikne samostatná republika, ale ostatní věci týkající se politiky, hospodářství, financí nebo sociální situace byly nejasné, až mlhavé. Začaly se rychle uskutečňovat reformy, které dle jeho slov byly mířené i proti označené německé šlechtě. On sám reformu chápal jako změnu, jež má být pro všechny přínosem, a přitom by dle něj neměly být na majetku poškozovány jiné vrstvy. Znamená to, že nemá nic být konfiskováno, ale stát má právo vypsát si daně, třeba i chtít odebrat držbu určité části půdy, ale ne brát téměř celý majetek. „*Co se zde dalo a děje, není tudíž reformou a nedálo se, co svět stojí, v žádném civilizovaném státě. Tj. konfiskace v nejširších rozměrech. Vyhledáme-li všechny případy z historie, všude jsou konfiskace trestem.*“¹³³ Zřejmě zde má na mysli (nebo to tak můžeme chápat), že demokratický stát by měl být garantem ochrany soukromého majetku.

K reformám se vyjádřil i historik Josef Pekař a poukazoval na jejich chyby, proto ho zde zmiňuje i Ferdinand. Princip ochrany osobního majetku je uplatňován dodnes. Jemu osobně nevadí, že část půdy má přejít na české spoluobčany, ale má problém s tím, že se půda dostává i do rukou „*internacionály.*“¹³⁴ Proto zde vyjadřuje svou obavu z hospodářské neschopnosti nového státu a kvůli kterému bude české území ovládáno opět

---

¹³¹ Tamtéž. s. 9.

¹³² Tamtéž. s. 10.

¹³³ Tamtéž. s. 12.

¹³⁴ Ferdinand tady hovoří především o Němcích, židech ale i o cizincích celkově.

jinými národnostmi. Změny, které nastaly, dle něj ničí i drobné řemeslníky, obchodníky a živnostníky jak na vsích, tak ve městech. „*Dějiny národů nás učí, že náhlé změny v sociálním životě nikdy nebyly prospěšny tomu kterému národu, tím méně může prospívati tak prudký a ohromný převrat, jaký se udál nyní v naší zemi.*“¹³⁵ Poukazuje na fakt, že drobní podnikatelé krachují, neboť jim ani velkostatkářům nebylo dopřáno času na vzpomínání se z války. Tím, že hned na ně byly uvaleny velké daně a reformy se nevytvořila žádná jistota. Podle Ferdinandových slov je berní síla především ve velkých a stálých složkách (velkovýroba, velkopřůmysl a velkoobchod) a ne v něčem co je pohyblivé a malé, čímž myslí drobný majetek,¹³⁶ kterým si člověk není jistý, že jej při různých společenských změnách udrží.

Ferdinand byl přesvědčen, že mnoha vlastenecky smýšlejícím lidem škodí stranická politika, neboť zájmy stran a jednotlivců si nejsou vzájemně nijak prospěšné. Pokud budou zájmy stran převažovat zájmy národa, tak nemůže věřit, že to co se dělo po vzniku samostatné republiky, bylo pro dobro národa. Též ztratil kontakt s veřejností, protože byl vyřazen ze samosprávy území a z různých veřejných institucí.¹³⁷

K politické oblasti též napsal útlou publikaci, jenž nese název *Politické vzpomínky* a vyšla v roce 1933. Ferdinandovy *Politické vzpomínky* jsou jakýmsi shrnutím či opakováním toho, co již napsal dříve a týká se to politických situací, které zažil za Rakouska-Uherska a poté za Československé republiky. Byly to události jako boje za česká práva v rámci monarchie, k nimž se Hildprandtové hlásili, dále nepokoje mezi Čechy a Němci a následné vyrovnávání. Tady se odvolává na Riegrova slova, kterého uznával jako významného politika, který dokázal vidět opravdu daleko. „*Předvídal správně, že vzhledem k obrovskému šedesátimilionovému německému národu bude míti urovnání jazykových poměrů s Němci v každém případě, ať se stane cokoli, i při osamostatnění naší vlasti, velký význam, velikou důležitost a rozhodný prospěch pro národ český, a čím později se bude provádět, tím hůře dopadne pro český národ.*“¹³⁸

---

¹³⁵ Hildprandt, F.: *Vzpomínky z mého života: věnováno památce mého zvěčnělého otce*. Blatná. 1924. s. 13.

¹³⁶ Tamtéž. s. 14.

¹³⁷ Tamtéž. s. 15.

¹³⁸ Hildprandt, F.: *Politické vzpomínky*. Blatná. 1933. s. 7.

Poté opět hovoří o reformách a jejich nedostatcích, tedy myslí především tu pozemkovou, v čemž opět poukazuje na neshody mezi českým národem a menšinami. Především by se dle jeho slov mělo dbát na to, aby se národy na československém území naučily žít vedle sebe. Poukazuje zde také na nebezpečí Němců tady. Sice jich bylo méně než Čechů, ale finančně dle něj byli silnější a měli obrovskou podporu z Německa.¹³⁹

Také poukázal na problém dualismu za císařství, čímž se podle jeho názoru narušila celistvost mocnářství. Tady zastává stejný názor jako císař František Josef I. Ale odsoudil anexi Bosny a Hercegoviny, jež i navštívil a viděl, že národní práva jsou tam lidem odírána, což logicky později vyústilo v první světovou válku.¹⁴⁰ V závěru opět připojuje své přání, aby bylo více lidí s lepším charakterem, s čímž souvisí prospěch vlasti a osob žijících v ní.

Když bychom porovnali tuto publikaci, která je už pouze vyprávěním o Ferdinandu Hildprandtovi a jeho politických názorech s knihou *Slovo k českému národu*, tak zde můžeme spatřit určitý vývoj a proměnu názorů. V brožurce *Slovo k českému národu*, je vidět, že byl vždy zastáncem Čechů i se tak cítil. Odkazoval na slavné české politiky, jako byl Palacký a Rieger, jenž zřejmě i ctil. Zatímco tady zastával názor, že by Čechy měly být součástí Habsburské dynastie, kdežto v *Politických vzpomínkách* můžeme vidět, že během války zřejmě změnil názor a začal spolupracovat s odbojem. Někdo by mohl namítat, že přeběhl k druhé straně, ale dle mého názoru mu nijak moc nešlo o nějaké státní zřízení, ale záleželo mu na lidech. O zlepšení jejich životních podmínek, o pomoc těm, kteří ji skutečně potřebovali. Také jak se můžeme dočíst v obou publikacích, byl opravdu znamenitým hospodářem a zemědělcem, který měl silnou vazbu na přírodu a její krásy hlavně ve své rodné zemi.

Tři roky po Ferdinandově smrti vyšla ještě jedna kniha, nesoucí název *Ferdinand Hildprandt: Hovor s Fr. Chlupsou* sepsaná Vladimírem Havlem. Vydala ji v březnu roku 1936, knihtiskárna Bratři Řimsové v Blatné. Dílo je zápisem rozhovoru s Františkem

---

¹³⁹ Tamtéž. 1933. s. 11.

¹⁴⁰ Tamtéž. s. 19.

Chlupsou¹⁴¹, který Ferdinanda dlouho znal a provádí autora po zámku a hovoří o této blatenské osobnosti. Rozhovor se konal 15. února 1933. Autor tady vyzdvihuje Ferdinandovy přednosti občanské, nikoli ty šlechtické. Pojednává zde o demokratickém občanovi se silným vlasteneckým cítěním a se šlechtickým původem. Zřejmě nebylo moc obvyklé, aby se šlechtic, který byl odsunut z vládní politiky, nadále angažoval v rozvoji svého okolí. Můžeme se o tom přesvědčit hned na začátku knihy, kdy autor hovoří o lásce k místu, kde žije on i jiní, ale kde žil člověk, jenž toho mnoho vykonal a chce se o něm dozvědět, co nejvíce. Podle vyprávění to byla osoba demokratická, inteligentní, skromná, ohleduplná, soucitná ale především vlastenecká. „*Toho smutného ledna, kdy z náruče rodáků a spoluobčanů odcházel tam, odkud se nikdo nevrací, jeden z nejlepších a nejsilnějších, jeden z nejstatnějších a nejvíce svých – Ferdinand Hildprandt. Odešel v něm bývalý šlechtic. Šlechtic – demokrat. Šlechtic rodu a – to před čím se skláníme – šlechtic ducha. Muž, který nezrazoval svůj národ. Muž, který jej hledal a nacházel nikoli v oblacích, ale v mužích a ženách toho národa. Odtud pramenila jeho demokratičnost, zde kořenil jeho smysl pro potřeby města, kraje potřeby jeho obyvatel. Mohl žít jako jiní šlechtici. Nestarat se o své okolí, žít svým záležitostem, nestarat se o pokrok hospodářství druhých, nestarat se o jejich intelektuální výši, o jejich vzdělání. Byl jiný.*“¹⁴²

Po krátké prohlídce zámku autor Vladimír Havel usedá do křesel společně s Františkem Chlupsou a pokládá svou první otázku, *proč zrovna Ferdinand Hildprandt byl oceněn titulem čestného občana*. František Chlupsa vyjmenoval hned několik důvodů, které byly pádným námětem k udělení tohoto ocenění. Byly to jeho aktivita k vzniku železnice v Blatné a jejímu funkčnímu připojení k železniční dopravě, dále financování telefonu pro město, darování prostranství na vybudování Husových sadů městských, zrušení bídného špitálu u kostela a tím zkulturnění okolí. Též zpřístupnění návštěvníkům zámku, zámeckého parku, dobročinné akce (věnování dřeva, darů nebo zřízení speciálního finančního účtu), nadchnutí velkostatkářů pro darování finančního příspěvku na vybavení budovy sirotčince, podpora výstaveb škol nebo veřejné knihovny.¹⁴³

---

¹⁴¹ František Chlupsa (1877-1961) se řadil mezi významné blatenské občany. Byl starostou Sokola a členem městské rady v Blatné. Za druhé světové války byl uvězněn v koncentračním táboře Buchenwald, ze kterého se vrátil živý.

¹⁴² Havel, V.: *Ferdinand Hildprandt: Hovor s Fr. Chlupsou*. Blatná. 1936. s. 14-15.

¹⁴³ Tamtéž. s. 20-22.

Chlupsa také upozorňuje na fakt, že i v *choulostivých politických dobách*¹⁴⁴ stál při svých spoluobčanech a za to si vysloužil od státu potrestání. Jako příklad uvádí situaci po zrušení jazykových nařízení, kdy měla být potrestána vláda, a do Čech byli posíláni četníci z Rakouska. Ferdinand prý proti tomu měl značný odpor a v Blatné je odmítl ubytovat. Trestem mu mělo být odejmutí důstojnického postavení i hodnosti komořího. Také lidé z jeho vrstvy, tedy aristokracie se k němu otočili zády, ale nejen oni. Podle jeho slov toto ocenění, udělení čestného občanství, měl dostat daleko dříve. „*A již tehdy vlastně bylo povinností obecního výboru dáti jemu satisfakci, když ho i vlastní soudruzi – šlechta – opustili a kdy musel se vzdáti i mandátu poslaneckého a nebyl znovu kandidován z politických obav velkostatkářů.*“¹⁴⁵

Havel se ve své druhé otázce táže na Hildprandtovu činnost od roku 1913 do státního převratu. Chlupsa uvádí, že Ferdinand byl hned na české straně, začal spolupracovat s odbojem, s tzv. Maffií.¹⁴⁶ Tento šlechtic byl pozván, aby se i účastnil protestního setkání českých spisovatelů v pražském Obecním domě.¹⁴⁷ Jaký to mohlo mít dopad na jeho postavení v Rakousku, si dokážeme představit.

Autor se poté ještě doptává *na manifestaci českých spisovatelů, neboť ho zajímaly podrobnosti spojené s Ferdinandem*. Je mu sděleno, že toto setkání bylo v roce 1918 ještě před vyhlášením samostatného Československa vizuálně zaznamenáno malířem. Hildprandta však na tomto obraze nenalezneme. Měl se nacházet v první řadě po boku spisovatele Josefa Holečka.¹⁴⁸ Ferdinand na nikoho dle Chlupsy konkrétně neukazoval, jen vyjadřoval své nepochopení, proč se mu vždy měří jinak, ne zrovna spravedlivě. Vždy se cítil být Čechem a byl připravený, nést nepříznivý dopad, kdyby Habsburkové vyhráli vládu nad Čechami. „*Je mnoho věcí, které mají svůj líc a rub, ale nevím, proč zrovna mně se má měřit jiným loktem. Jistě se pamatujete na starou míru. Byly dva lokte, jeden*

---

¹⁴⁴ Tamtéž. s. 24.

¹⁴⁵ Tamtéž. s. 24-25.

¹⁴⁶ Dějinami Maffie se velmi podrobně zabývala profesorka Milada Paulová (1891-1970). Vydala několik publikací o této problematice.

¹⁴⁷ Havel, V.: *Ferdinand Hildprandt: Hovor s Fr. Chlupsou*. Blatná. 1936. s. 26.

¹⁴⁸ Tamtéž. s. 27.

pražský, ten byl kratší a druhý vídeňský, ten byl delší. Mně – jak víte – se neměřilo ani tím pražským, ani tím vídeňským.“¹⁴⁹

Havel se také zabýval vztahem mezi Ferdinandem a Antonínem Kalinou.¹⁵⁰ Chlupsa hovoří o tom, že jejich vztah nebyl nijak výjimečný. Vycházeli spolu dobře a s úctou. Samozřejmě se našly případy, kdy se neshodli, ale slušně si řekli své názory. Další položenou klíčovou otázkou bylo, *odkdy Hildprandtové upadli v nemilost Habsburské dynastie*. Chlupsa poukazuje na dvě události. První z nich a těžko pochopitelný, měl být zákaz vývozu stavebního materiálu z hradu Krakovec při zajištění tamější kaple. Za druhý neodpuštělný čin považovali účast Roberta Hildprandta na pražských barikádách. Bohužel se nacházel v místech, kde byla nešťastnou náhodou zastřelena kněžna Marie Eleonora Windischgrätzová.¹⁵¹ Další povídání se týkalo vztahu Hildprandtů k rodině Schwarzenbergů. Zde se mu dostalo odpovědi, že Ferdinand a Dr. Bedřich Schwarzenberg byli věrní přátelé. Pojil je zájem o český národ a kvůli tomu oba dva upadli v nemilost u rakouské monarchie. Chlupsa též naznačil, že Ferdinandova manželka měla i určité neshody s Žofií Chotkovou, později Hohenbergovou. Čeho se to týkalo, však nechtěl zmínit, neboť to byla osobní věc baronky Hildprandtové.¹⁵²

Pak Chlupsa ještě zmínil historku, jak Ferdinand dopomohl ke zproštění obvinění doktora Homana, který podle obvinění barona Lingenau,¹⁵³ nevzdal schválně hold císaři Karlu I.¹⁵⁴ Po skončení rozhovoru autor ještě obdivuje fresky v zámecké věži. V závěrečné části vzpomíná na průběh Ferdinandova pohřbu, ale i na vlastenecké, tedy politické zásluhy jeho otce Roberta Hildprandta.¹⁵⁵ V úplném závěru je shrnutí obsahu knihy. „*Ferdinand Hildprandt byl jedním z těch mála, kteří porozuměli duši národa, duši jeho lidu, zotročené, podrobené duši zakřikovaných lidí.*“¹⁵⁶ Při čtení knihy si můžeme všimnout, že zde pořád byla protirakouská nálada a nezapomnělo se na způsobené příkoří. Dnes se nám to může

---

¹⁴⁹ Tamtéž. s. 27-28.

¹⁵⁰ Antonín Kalina (1870-1922) byl českým politikem. V Blatné od roku 1894 působil jako tajemník okresního výboru. Jeho politická kariéra je velmi zajímavá. Zemřel roku 1922 ve funkci vyslance v Jugoslávii. Zdroj: Město Blatná [online].

¹⁵¹ Byla manželkou generála Windischgrätze, který stál na straně Habsburků a potlačil pražské červnové povstání v Praze roku 1848.

¹⁵² Havel, V.: *Ferdinand Hildprandt: Hovor s Fr. Chlupsou*. Blatná. 1936. s. 32.

¹⁵³ Svobodný pám z Lingenau byl majitelem velkostatku Lnáře.

¹⁵⁴ Havel, V.: *Ferdinand Hildprandt: Hovor s Fr. Chlupsou*. Blatná. 1936., s. 32-34.

¹⁵⁵ Tamtéž. s. 36-42.

¹⁵⁶ Tamtéž. s. 42.

zdát trochu přehnané, protože víme, že první světová válka je v českém prostředí spíše chápána jako pozitivní jev, spojený se vznikem Československé republiky. V roce 1933 si zřejmě nikdo nedokázal představit, že jedna z největších lidských tragedií v podobě druhé světové válce teprve přijde.

5 Doba rozkvětu blatenského zámku za rodiny Hildprandtů z Ottenhausenu

Historické budovy (např. hrady, zámky, tvrze, paláce, katedrály,...) jsou jednou z nejcennějších hmotných památek, jsou to důkazy o životě našich předků. Vývoj, rozmanitost, podoba, proslulost či historická důležitost souvisí vždy s majiteli dané stavby. Pokud se jednalo o tvrze, hrady a zámky, tak jimi byli šlechtici či panovníci, později i bohatí měšťané a pokud se podíváme na dnešní dobu, tak mezi majiteli dnes nalezneme i movité spoluobčany bez šlechtického původu. Jedním z těchto vzácných objektů je i Vodní zámek Blatná. Jeho vznik a vývoj je velmi rozmanitý a zajímavý.

Ve 12. století bychom v Blatné neviděli zámek ani palác, ale dřevěný opevněný hrad.¹⁵⁷ Dobroslava Menclová ve své knize hovoří o dvorci opevněném hlínou a dřevem.¹⁵⁸ V tomto období byl hrad ve vlastnictví Bavorů ze Strakonice.¹⁵⁹ Ještě v první polovině 13. století bychom na jižním území Čech nenašli města, ale pouze osady a drobné vsi.¹⁶⁰

Od přelomu 14. a 15. století má tato oblast, tedy i dvorec, nové majitele a jsou jimi Lvové z Rožmitálu. První z nich se jmenoval Zdeněk. Za Lvů z Rožmitálu dochází v místě dřevěného opevněného hradu k výstavbě budov, které tvoří základ dnešního zámku. První z nich nese název Bavorovský (též Starý) palác, vedle kterého nalezneme půdorys románské kaple, jenž bývala dříve nazývána kaplí pohanskou.¹⁶¹ V současné době se v jeho prvním patře nachází obřadní síň a v dalším patře nalezneme i freskový sál, kde se pořádají různé společenské akce. Kašička a Nechvátal odkazují na Líbala a u této budovy je poukazováno na to, že vznik jejího obytného jádra i s kaplí by bylo možné datovat ke konci 12. století, neboť tuto nejistotu přinesl objev částí klenebních žeber.¹⁶² Přesto Dobroslava Menclová upozorňuje, že budovy, které tvoří dnešní celek dnešního zámku,

---

¹⁵⁷ Olejník, J.: *Blatná v letech 1235-1601*. In Sborník k 750. výročí Blatné: Sborník vlastivědných prací vydaných k 750. výročí první písemné zprávy o Blatné. Blatná. 1985. s. 31

¹⁵⁸ Menclová, D.: *Blatná: Státní hrad, město, památky a okolí*. Praha. 1964. s. 4.

¹⁵⁹ Z roku 1235 máme zmínku o Vyšemírovi z Blatné. Je možné, že byl příbuzný k Bavorům ze Strakonice, ale s jistotou to říct nemůžeme. I názory jednotlivých historiků se rozcházejí.

¹⁶⁰ Olejník, J.: *Blatná v letech 1235-1601*. In Sborník k 750. výročí Blatné: Sborník vlastivědných prací vydaných k 750. výročí první písemné zprávy o Blatné. Blatná. 1985. s. 31.

¹⁶¹ Kašička, F. a B. Nechvátal. *Tvrze a hrádky na Strakonicku*. Strakonice. 1986. s. 20.

¹⁶² Kašička, F. a B. Nechvátal. *Vodní hrad v Blatné od svých počátků do současnosti*. In Sborník k 400. výročí Blatné. Blatná. 2001. s. 11-12.

vznikaly jednotlivě od 15. století.¹⁶³ Když pohlédneme i na první stanovisko, tak není vyloučené, že základ nejstarší obytné části může být mnohem starší.

V počátcích vlády Lvů z Rožmitálu v Blatné v hradním areálu přibyla ještě jedna budova, tedy dnešní Rožmitálský palác, takže proti sobě byly postaveny dva objekty.¹⁶⁴ V době husitské a v dobách jejich největších vojenských tažení se hrad spíše opevňoval, což je logické vzhledem k tehdejší době a byl vlastněn katolickým majitelem.¹⁶⁵ Postupně se tehdejší areál začal přibližovat základům dnešního zámku. V tomto období vznikla i vstupní věž, na jejímž místě se asi nacházela nějaká jiná menší a zřejmě ne tak honosná.¹⁶⁶ V 16. století byla věž zvýšena o jedno patro. V jejím druhém patře se nachází tzv. „zelená světnice“,¹⁶⁷ která je vyzdobena pozdně gotickými freskami. Dalším počinem tohoto rodu, respektive aktivitou Zdeňka Lva z Rožmitálu,¹⁶⁸ bylo dokončení hradní kaple, zasvěcené Panně Marii, nacházející se v Rožmitálském paláci. Nejvýznamnějším počinem tohoto šlechtice však bylo vystavení budovy, která má raně renesanční/nebo pozdně gotický charakter.¹⁶⁹ Jedná se o dnešní Rejtův palác, jehož autorem byl Benedikt Rejt (Ried).¹⁷⁰ Jeho výstavba nebo spíše přestavba probíhala v letech 1515-1530 a palác patří mezi nejcennější části dnešního zámku. Dobroslava Menclová uvádí, že se jedná o úplně novou stavbu, která byla umístěna vedle přestavěné budovy s kaplí, tedy vedle Rožmitálské budovy.¹⁷¹ Jednou z příčin tohoto rozhodnutí o stavbě mohl být i sňatek Zdeňkova syna Adama.¹⁷² Benedikt Rejt zde měl zřejmě více práce než jen tuto výstavbu. Kašička a Navrátil ve své knize poukazují na pohled E. Šamánkové. „*E. Šamánková přisuzuje Benediktu Rejtovi také vybudování vnějšího valu s dvojitým vodním příkopem, lze však*

---

¹⁶³ Menclová, D.: Blatná: Státní hrad, město, památky a okolí. Praha. 1964. s. 3.

¹⁶⁴ Kašička, F. a B. Nechvátal. *Vodní hrad v Blatné od svých počátků do současnosti*. In Sborník k 400. výročí Blatné. Blatná. 2001. s. 13.

¹⁶⁵ Tamtéž. s. 15.

¹⁶⁶ Tamtéž. s. 17.

¹⁶⁷ Nevíme přesně, k čemu zelená světnice sloužila. Mohlo se jednat o pracovnu či společenskou reprezentativní místnost.

¹⁶⁸ Zdeněk Lev z Rožmitálu byl synovcem české královny Johany z Rožmitálu, manželky českého krále, který jako první panovník Českého království nebyl královského rodu. První majitel Blatné z rodu Lvů z Rožmitálu se jmenoval také Zdeněk a byl této zmiňované osoby pradědečkem.

¹⁶⁹ V Čechách se také hovoří o jagellonské gotice.

¹⁷⁰ Kašička, F. a B. Nechvátal. *Vodní hrad v Blatné od svých počátků do současnosti*. In Sborník k 400. výročí Blatné. Blatná. 2001. s. 25.

¹⁷¹ Menclová, D.: Blatná: Státní hrad, město, památky a okolí. Praha. 1964. s. 16.

¹⁷² Kašička, F. a B. Nechvátal. *Vodní hrad v Blatné od svých počátků do současnosti*. In Sborník k 400. výročí Blatné. Blatná. 2001. s. 25.

spíše předpokládat, že se mohlo jednat o pouhé vylepšení mnohem starší obranné soustavy.“¹⁷³

Ať to bylo jakkoli, je jisté, že tyto akce byly velmi finančně nákladné.¹⁷⁴ Přišel osudný rok 1526, kdy se český trůn dostal na dlouhá staletí do rukou Habsburské dynastie. Zdeněk Lev z Rožmitálu ztratil svou funkci nejvyššího purkrabí roku 1535.¹⁷⁵ Jeho syn Adam se snažil nějaký čas bojovat s dluhy, ale nakonec byl nucen prodat i rodové sídlo Blatnou a opustit i rodnou zem.¹⁷⁶ Blatná byla prodána Kateřině a Anně Řepickým ze Sudoměře. Od nich ji koupil Kateřinin manžel Zdeněk ze Šternberka. Dále v 16. století, konkrétně v roce 1577, panství odkoupil Jan z Rozdražova. Jeho manželkou byla Hedvika z Lobkovic.¹⁷⁷ Jan po své smrti zanechal dva neplnoleté syny a právě jejich poručníky byli členové rodu Lobkoviců. Když dospěl Janův syn Václav, převzal správu panství.

Právě za jeho vlády byla dostavěna poslední budova, dnešní Rozdražovský palác, ve kterém nalezneme i zachované renesanční prvky. Taktéž došlo k přestavbám Rejtova paláce, horní části věže nebo umístění hodin na věži.¹⁷⁸ V tomto období se Blatná také dočkala statusu města.¹⁷⁹ Za tohoto rodu také došlo k opravě a dalšímu vysvěcení kaple. Jejím patronem se stal sv. Ondřej. Dobroslava Menclová ve své publikaci uvádí rok 1635,¹⁸⁰ kdežto Kašička a Nechvátal hovoří o roku 1634.¹⁸¹ V 17. století Rozdražovský rod vymírá po meči. Skrze ženskou linii tohoto rodu se panství stává majetkem hrabat Krakovských z Kolovrat. Můžeme říct, že jejich držba byla krátkou epizodou a pro vývoj tehdejšího hradu, nebyla důležitá. Roku 1695 Blatnou prodávají uherské šlechtičně Ernestině Serenyiové.¹⁸²

---

¹⁷³ Tamtéž. s. 25.

¹⁷⁴ Dobroslava Meclová ve své knize Blatná: Státní hrad, město, památky a okolí z roku 1964 na straně 21 uvádí, že Zdeněk Lev z Rožmitálu ručil za královský dluh.

¹⁷⁵ Zdeněk jako nejvyšší purkrabí měl velikou moc a získal v této pozici i značný majetek. Jednou z jeho výhod také bylo, že český král Vladislav Jagellonský žil v Budíně a ponechal mu téměř celou vládu.

¹⁷⁶ Kašička, F. a B. Nechvátal. *Vodní hrad v Blatné od svých počátků do současnosti*. In Sborník k 400. výročí Blatné. Blatná. 2001. s. 26.

¹⁷⁷ Tamtéž. s. 26.

¹⁷⁸ Tamtéž. s. 26.

¹⁷⁹ Povýšení bylo roku 1601 Rudolfem II.

¹⁸⁰ Menclová, D.: Blatná: Státní hrad, město, památky a okolí. Praha. 1964. s. 22.

¹⁸¹ Kašička, F. a B. Nechvátal. *Vodní hrad v Blatné od svých počátků do současnosti*. In Sborník k 400. výročí Blatné. Blatná. 2001. s. 27.

¹⁸² Též Ernestině de Kis Serény. Rodovým jménem Ernestina Barobora z Löwensteinu. Byla určena za poručnici svým třem nezletilým synům. Zřejmě všechny chtěla zaopatřit, tak v roce 1692 zakoupila

Za této šlechtické rodiny na věži hradu přibýly nové hodiny, kaple byla zařízena v rokokovém stylu a po požáru Rozdražovského křídla v roce 1763 došlo k jeho barokní rekonstrukci.¹⁸³ Serenyiové roku 1798 Blatnou prodávají Václavu Karlu Hildprandtovi z Ottenhausenu.

Za této šlechtické rodiny začíná podstatný rozvoj velkostatku i podnikatelské činnosti, a přesto se nezapomíná na opravy a budování zámku. Díky jejich zásahům zámek získal dnešní podobu. Václavův syn František vybudoval anglický park, a mimo to si uvědomoval, že se mění doba i módní styl. Pro propojení parku s územím zámku bylo potřeba starou část zámku odstranit. V tomto období už nebylo potřeba obranných zámků, žádané ale byly reprezentativní budovy, které odkazovaly na prestiž daného rodu.

Část zámku, která uzavírala nádvoří (nacházela se tam arkádová chodba, která spojovala Starý a Rejtův palác), od obory (později parku) musela být zbourána, aby došlo k propojení s nádvořím.¹⁸⁴ Dále se postupně odstranily ochozy a byly nahrazeny chodbami. Příkladem toho může být chodba, která propojuje Rejtův palác s Rozdražovským (vede před Rožmitálskou budovou) a je na ni vidět z nádvoří.¹⁸⁵ Též si v Rejtově paláci zřídili pro sebe pokoje,¹⁸⁶ jenž vznikly rozdělením velkých sálů a klasicistní úpravou. „*Pro plynulé propojení Rejtova paláce – kde si Hildprandtové zřídili byt – s tzv. Rozdražovským domem byl nový chodbový trakt předložen i před dvorní průčelí vstupní věže, kde rovněž nahradil starší ochoz, zde asi v podobě pavlače.*“¹⁸⁷ Ve Starém paláci byly zařízeny byty pro úředníky a jeho středověké segmenty se i částečně zachovaly.¹⁸⁸ V Rozdražovském paláci mezitím vznikly pokoje pro návštěvy. K Rejtovu paláci byla přistavěna otevřená kamenná terasa.

Svatobořice a 24. dubna 1695 Blatnou. Zemřela na konci 19. století. Bohužel přesné datum se v pramenech liší. Rod de Kis Serény se rozdělil do několika větví. Nejznámější byla část rodiny žijící na Moravě. ZDROJ: SOA Třeboň. Fond Rodinný archiv Serényi de Kis Serény 1693-1979. Inventář.

¹⁸³ Kašička, F. a B. Nechvátal. *Vodní hrad v Blatné od svých počátků do současnosti*. In Sborník k 400. výročí Blatné. Blatná. 2001. s. 30.

¹⁸⁴ Tamtéž. s. 31.

¹⁸⁵ Tamtéž. s. 31.

¹⁸⁶ Dobroslava Menclová ve své publikaci Blatná: Státní hrad, město, památky a okolí z roku 1964 na straně 25 poukazuje na vznik 6 místností. Jedna místnost byla vybavena empírovým nábytkem.

¹⁸⁷ Kašička, F. a B. Nechvátal. *Vodní hrad v Blatné od svých počátků do současnosti*. In Sborník k 400. výročí Blatné. Blatná. 2001. s. 31.

¹⁸⁸ Menclová, D.: Blatná: Státní hrad, město, památky a okolí. Praha. 1964. s. 24.

František dále změnil přístup k zámku tím, že roku 1809 odstranil padací most a nechal vybudovat most kamenný,¹⁸⁹ ke kterému přibyl zábradlí roku 1812.¹⁹⁰ Po tomto mostě chodíme i dnes.

Poslední větší přestavba zámku probíhala od roku 1850 -1856 a vtiskla zámku jeho současnou podobu. Bylo to za éry tehdejšího majitele, říšského politika Roberta Hildprandta, který byl vnukem zakladatele parku, již zmíněného Františka. Jak popisuje Věra Vostřelová ve své knize „*Zkamenělá hudba: Tvorba architekta Bernharda Gruebera 1806-1882*“, tak výhodou bylo blatenského komplexu, že architektonické slohy budov nebyly jednotné. Někdo by mohl říct, že zde byla určitá rozmanitost či pestrost, a někdo jiný, že zde byl nepořádek či chaos. Byly zde prvky středověké, barokní a klasicistní.

Jednou z hlavních úprav bylo přepracování fasád budov do novogotického stylu, což je vidět z nádvoří. Části z pohledu od silnice zůstaly stejné. Dalším významným počinem bylo upravení chodby na zaskleněnou galerii,¹⁹¹ která spojovala Rejtův palác s Rozdražovským a vedla přes Rožmitálskou budovu. Gruber prý hovořil o tom, že některé části zámku byly údajně ve velmi špatném stavu a zřejmě mohlo dojít i k jejich zřícení.¹⁹² Též probíhalo restaurování určitých částí a přestavba nádvorního průčelí s hlavním vstupem,¹⁹³ aby se tady mohlo poukázat, že se jedná o reprezentační křídlo. V tomto období byl také upevněn mohutný erb rodiny Hildprandtů.¹⁹⁴ Grueber se v některých částech restaurování snažil navázat na styl Benedikta Rieda, aby zde byla vidět spojitost.

Poslední větší činností rodiny Hildprandtů týkající se zámku jako stavby, byl archeologický výzkum z roku 1926 prováděný blatenským rodákem, architektem Karlem Fialou. Údajně se mělo začít již na podzim roku 1925, ale vzhledem k počasí byl tento proces odložen na léto, tedy začátek výzkumu byl 18. července a konec 15. srpna roku 1926.¹⁹⁵ Ten popisoval začátek nápadu takto. „*Při návštěvě svého rodiště Blatné na*

---

¹⁸⁹ Kašička, F. a B. Nechvátal. *Vodní hrad v Blatné od svých počátků do současnosti*. In Sborník k 400. výročí Blatné. Blatná. 2001. s. 31.

¹⁹⁰ Menclová, D.: *Blatná: Státní hrad, město, památky a okolí*. Praha. 1964. s. 26.

¹⁹¹ Tamtéž. s. 26.

¹⁹² Vostřelová, V.: „*Zkamenělá hudba: Tvorba architekta Bernharda Gruebera 1806-1882*. Praha. 2018. s. 191.

¹⁹³ Tamtéž. s. 191.

¹⁹⁴ Tamtéž. s. 191.

¹⁹⁵ Národní archiv. č. j. 3966/29. Výzkumný výkop v zámku blatenském.

podzim 1924 prohlédl jsem si opět zámek Blatenský a tu mezi křovinami na nádvoří pod předloženým schodištěm severozápadního křídla shlédl jsem obnažené žulové kvádřikové zdivo, kteréž jevílo určitý románský ráz. Při bližším ohledání zjistil jsem stěnu a zbytek křížové klenby jakési odbourané budovy, v jejíž severní stěně zachována 2 půlkruhová okna. (...) Majitel zámku pan Ferdinand Hildprandt projevil ochotu dovoliti odborné ohledání. Po případě provedení výkopu v této části, zámeckého nádvoří. Byly v létě roku 1926 zahájeny potřebné práce.“¹⁹⁶

Tento výzkum přinesl rozsáhlé výsledky. Jednak se podařilo zrekonstruovat podobu někdejší románské kaple. Ve zprávě z 15. srpna 1926, kterou sepsal v Blatné Josef Siblík (konzervátor pro předvěké památky)¹⁹⁷ nalezneme oznámení, že při tomto výzkumu byly nalezeny střepy z různých časových úseků.

Během 20. století k žádným zásadním úpravám zámeckého objektu nedošlo. Z dokumentů z Archivu Kanceláře prezidenta republiky víme, že majitel zámku Ferdinand Hildprandt a měl v období republik problémy s financováním honosného sídla, jež dotvořili jejich předkové. Do případu se vložila i Ferdinandova choť Josefina, která dne 23. ledna 1925 navštívila Kancelář prezidenta republiky. „Dostavila se choť majitele panství Blatná, bývalá baronka Hildprandtová a sděluje toto: Státní pozemkový úřad zabral panství Blatnou, ponechal majiteli z polního majetku pouhých 400 ha, a to nejšpatnějších pozemků, které nejsou schopny, aby uživily majitele a současně daly mu možnost udržet vůbec starobylý zámek.(...)“¹⁹⁸ Tady musíme říct, že zásah do soukromého vlastnictví státem nikdy nemůže přinést nic dobrého. Bohužel někdy je to nezbytné. Přesto Ferdinand nedopadl tak špatně. Dle pozemkové reformy záboru podléhalo 3082 ha. Přesto bylo ze záboru dle §§ 3a, 11 a 20 propuštěno 2175, 06 ha.¹⁹⁹

Bohužel se tato situace týkala i dalšího majitele, jeho syna Bedřicha. Ten též několikrát žádal stát o finanční pomoc, neboť údržba rodového sídla byla nad jeho finanční možnosti. Situace se o to více zkomplikovala nejen v postupujících letech 2. světové války, kdy bylo

---

¹⁹⁶ Národní archiv. č. j. 3966/29. Výzkumný výkop v zámku blatenském.

¹⁹⁷ V dokumentech je Josef Siblík uváděn jako konzervátor pro předvěké památky. Zabýval se obdobím pravěku, tak zřejmě předvěké znamená v dnešním názvosloví pravěké.

¹⁹⁸ Archiv KPR. protokol T, sign. T 136/25, F. H.

¹⁹⁹ LUSTIG, Rudolf a František SVĚTNIČKA. *Schematismus velkostatků v Čechách*. Praha: Mars, 1933. s. 353.

čím dál těžší udržet chod velkostatku, ochránit rodinu, zaměstnance, majetek a též si zachovat zdravý rozum. Dne 24. února 1941 se písemně obrátil na Kancelář státního presidenta a žádal pomoc. Z dokumentu vyplývá, že presidenta Háchu osobně navštívil při audienci minulého roku. „*V účtě podepsaný Bedřich sv. p. Hildprandt, majitel velkostatku Blatná, dovoluje si předložiti uctívou žádost o poskytnutí stavebního příspěvku na nutné opravy zámku v Blatné. V účtě podepsaný přednesl tuto svoji žádost ústně panu presidentu při audienci v dubnu 1940, (...)*“²⁰⁰ Od roku 1947 do roku 1990 byl zámek majetkem státu. Po restitučním řízení byl navrácen dětem posledního majitele a jeho manželce.

Od roku 2019 je návštěvníkům zpřístupněna větší část zámku díky nárůstu různých variant prohlídkových tras. Mohou tedy vidět Rozdražovský, Rožmitálský i část Rejtova paláce. Starou (Bavorovskou) budovu lze navštívit během výstav nebo jiných společenských událostí.

---

²⁰⁰ Archiv KPR. inv. č. 2063/A, sign. 202017/48, kart. 477, Bedřich Hildprandt.

6 Proměna zámecké obory v anglický park za rodiny Hildprandtů z Ottenhausenu

Dalším významným objektem, který souvisí s kulturním přínosem, je zámecký park. Místo, na němž se dnes nachází, bylo původně oborou. O založení se parku se zasloužil František Hildprandt v 19. století. Přesné datum se bohužel nepodařilo zjistit, ale je jisté, že by se nejednalo jen o jedno číslo jeden letopočet, nýbrž o dataci časového období. Zřejmě se bude jednat o začátek 19. století, neboť v roce 1798 Františkův otec, Václav Karel Hildprandt, kupuje Blatnou a teprve 20. června 1799²⁰¹ na ni poprvé přijíždí a již roku 1827 František předává blatenské panství svému jedinému synovi Ferdinandovi.²⁰² František v parku také nechal vybudovat umělou jeskyni roku 1815, čímž pomohl lidem od tehdejší bídy.²⁰³

Postupem času byl park neustále zkrášlován a vylepšován. Také se tam nacházela různá stavení, příkladem může být divadlo či střelnice, ale dnes je tam již nenalezneme. Dodnes se tam však nachází empírový/ klasicistní domek, ve kterém žil zahradník, posléze sloužil jako obydlí i ateliér Jindřichu Hildprandtovi a v současné době v něm žijí majitelé zámku.

Josef Siblík ve své publikaci *Blatensko a Březnicko: obraz poměrů přírodních, historických, místopisných, školských a národopisných* uvádí, že v 17. století se ještě obora řadila k těm největším v Čechách a našli bychom v ní i dravou zvěř.²⁰⁴ Plocha, na které se nachází zámecký park, je skutečně obrovská a sčítá 42 hektarů.²⁰⁵ Přístup je možný ze dvou stran. První z nich je od zámku přes dřevěný most a druhý od města přes kamennou lávku. Úsek od zámku má charakter parku, ale ten od města pořád připomíná dávnou oboru. Dodnes se tam nachází mnoho starých stromů, vzácných rostlin nebo různé zvěře. Příkladem mohou být daňci skvrnití a černí, kteří se volně pasou v přední části.

V zámeckém parku (dříve oboře) se také nacházel dub Královny Johanky, sestry pana Jaroslava Lva z Rožmitálu a manželky prvního českého krále, který nepocházel

²⁰¹ SOA Třeboň. Fond Rodinný archiv Hildprandt z Ottenhausen 1579-1945. Archivní pomůcka. s. 2.

²⁰² Kociánová, B. a Z. Kociánová. Inventář k fondu Velkostatek Blatná. SOA Třeboň. 2008.

²⁰³ Siblík, J.: *Blatensko a Březnicko: obraz poměrů přírodních, historických, místopisných, školských a národopisných*. Blatná. 1915. s. 231.

²⁰⁴ Tamtéž, s. 231.

²⁰⁵ Brych, V aj. Rendek.: *Hrady a zámky: Klenoty Čech, Moravy a Slezska*. Praha. 2018. s. 33.

z královského rodu, Jiřího z Kunštátu a Poděbrad. Tradovalo se, že u něj ráda trávila svůj volný čas. *Obecní kronika 1934-1944* udává, že v pondělí 5. července 1937 byla silná bouřka a strom znatelně poškodila. „*Blesk zasáhl tento věkovitý 25 metrů vysoký strom, jehož kmen mohlo obejmouti šest osob, a způsobil v něm doutnání, které bylo zpozorováno až druhý den, když oheň vnitřek kmene již značně poškodil. Přivolaní blatenští hasiči oheň uhasili, ale přesto je dub znatelně poškozen.*“²⁰⁶

Zámecký park byl zpřístupněn veřejnosti za Ferdinanda Hildprandta. Přesné datum, ale není zcela jasné. V knize *Střední Povltaví a středočeské žulové pohoří: Písek s okolím* z roku 1906, však nalezneme zmínku s překlepem ve jméně Hildprandtů, v níž se hovoří již o přístupu do obory. „*Zámek bar. Hildprndta, [sic] s přístupnou daňčí [sic] oborou.*“²⁰⁷ V časopisu *Český svět*, tedy v jeho článku *Sídla českých kavalírů: Zámek blatenský* z roku 1907, v němž se hovoří o tom, že park je vždy cizincům přístupný a píše i o pobíhající daňčí zvěři.²⁰⁸

---

²⁰⁶ SOkA Strakonice. *Obecní kronika 1934-1944*. Blatná. 1955. s. 32.

²⁰⁷ Kafka, J.: *Střední Povltaví a středočeské žulové pohoří: Písek s okolím*. Praha. 1906. s. 10.

²⁰⁸ *Sídla českých kavalírů: Zámek blatenský*. In *Český svět: ilustrovaný čtrnáctideník*. Praha. 1907.

7 Kulturní přínos

Vyomezit pojem kultura není v dnešní složité společnosti a době vůbec jednoduché. Tento pojem se neustále rozšiřuje, vyvíjí a získává čím dál širší rozsah. Úplně původní význam souvisel se zemědělstvím, respektive s pěstováním zemědělských plodin.²⁰⁹ Jak dále Václav Soukup popisuje ve své knize *Antropologie: teorie člověka kultury*, tak poté se pojem kultury pojil s filosofií,²¹⁰ kde už byl spojován s určitou lidskou vzdělaností, péčí o ni a následné její formování. Pak tento koncept byl také spojován s náboženstvím, tedy vyznáváním určitých zásad a pravidel. Taktéž paradoxem může být, že v období renesance a humanismu je kultura spojována výhradně jako činnost lidská a je zde vymezena hranice mezi ní a přírodou, přesto že v úplně prvním významu tohoto slova je kultura spojena se zemědělstvím, které ve své podstatě vychází z přírody.

V dalších letech se pojem kultura a jeho obsah jen rozšiřoval (lidské výtvoř, společenské instituce, produkty lidí, lidské schopnosti, určitý vývojový stupeň lidských národů, umění aj.). Proto se nemůžeme divit, že v současné době nalezneme veliké množství definic a všechny budou v jistém ohledu správně, neboť kultura je předmětem bádání několika věd, jmenujme například antropologii, filosofii, historii, sociologii a nalezneme mnoho dalších. Já zde na kulturní přínos budu nahlížet jako na lidské výtvoř, umění, lidské schopnosti i částečně zde mohu poukázat na společenské instituce. Půjde zde o pohled historický a částečně filosofický či antropologický. V určitých částech tady můžeme vyčíst částečně i filosofické hledisko.

---

²⁰⁹ Slovo kultura pochází z latinského slova cultura. V překladu znamená kultura, pěstění či vzdělávání.

²¹⁰ Soukup, V.: *Antropologie: teorie člověka kultur*. Praha. 2011. s. 17.

7.1 Zámecký park a jeho kulturní přínos

V SOA Třeboň ve fondu Velkostatek Blatná nalezneme složku *Prohlídky zámku a parku veřejnosti*, v níž je datace 1926-1941. Většinou jsou tam různé žádosti o možnost prohlídky těchto objektů. Často je v nich povolena návštěva parku, ale zámku nikoli, neboť v něm se nalézaly byty rodiny. Vstup do parku byl též zpoplatněn a kontrolován. Tak je to sděleno v jedné odpovědi z 11. června 1930. „*K váženému dotazu sdělujeme zdvořile, že kontrolu návštěv zámeckého parku provádíme prodejem vstupenek po Kč 1.- za osobu a návštěvu z Blatné a Kč 2.- pro cizí. Sezonní vstupenky po Kč 10.- pro Blatnou a Kč 20.- pro cizí. Přístup jest povolen pouze zámeckou branou, kde kontrolu provádí vrátný, ostatní vchody jsou uzavřené. Tyto vstupenky byly zavedeny asi před 5ti roky a byly zprvu odevzdávány roční čisté výtěžky zdejšímu Sokolu, nyní používá se jich k úpravě parku.*“²¹¹

Za Ferdinanda Hildprandta se v zámeckém parku konalo mnoho akcí, ale většinou převažovala divadelní vystoupení. Zámecký pán se snažil, aby park byl vždy vhodně využit a pomohl tam, kde bylo potřeba. Pro vytvoření představy, jich pár uvedu z již několikrát zmíněné knihy/kroniky *Z paměti města Blatné* od Miroslava Vrány.

Park i zámek jsme mohli několikrát vidět ve filmu. Poprvé se do něj dostaly ve 20. letech 20. století, jak o tom vypovídá záznam ze 4. února 1920. „*Započato v Praze s předváděním českého němého filmu >>Dvě matky<<, sehraného vinohradskými herci – blatenský knihkupec Vladimír Novotný, jako divadelní ochotník, sehrál v něm krátkou roli lékaře – za režie P. Pražského; hlavním dějištěm filmu je starý zámek boulogneský, který přestavuje zdejší zámek Ferd. Hildprandta a bylo v Blatné filmováno v létě 1919; ve filmu zříme krásný celkový pohled na zámek z mostu >>Na slupí<< i z parku, z něhož vzaty snímky malebných zákoutí a jeskyň a shlédli jej blatenští v sokolském biografu průběhem r. 1920.*“²¹²

Dne 6. června 1920 do zámeckého parku zavítali i sokolové. „*Ve znamení horlivých příprav na pražský všesokolský slet konalo se veřejné cvičení sokolské v zámeckém parku.*“²¹³

---

²¹¹ SOA Třeboň. Fond Velkostatek Blatná (1327) 1503-1948. Karton 256. Inventární číslo 1067.

²¹² Vrána, M.: *Z paměti města Blatné*. Blatná. 1935. s. 123.

²¹³ Tamtéž, s. 126.

V následujícím roce, konkrétně 8. září 1921, se v Blatné slavilo výročí významného českého spisovatele Aloise Jiráska. „*O 2. hod. odpolední uspořádal okresní osvětový sbor a divadelní ochotníci v zámeckém parku na přírodním jevišti k počtě 70. narozenin Mistra Aloise Jiráska slavnostní představení >>Kolébky<< za režie Josefa Pelikána; slavnostní řeč před divadlem proslovil učitel Rádl Z [sic] Plzně.*“²¹⁴

27. března 1922 byl Ferdinand Hildprandt jmenován čestným členem sportovního klubu, neboť poskytl zámecký park ke sportovním aktivitám. „*Mimořádná valná hromada sportovního klubu jmenovala velkostatkáře Ferdinanda Hildprandta čestným členem; poskytl klubu v zámeckém parku hřiště, jež za spolupráce všech činných členů upraveno, jak pro kopanou, tak pro tenis.*“²¹⁵

Dne 16. června 1925 blatenští ochotníci hráli v parku. „*Ochotníci sehráli v zámeckém parku veselohru Jos. Štolby >>Na letním bytě<< za režie Josefa Janovského.*“²¹⁶

Srpen roku 1927 přál opět ochotnickému divadlu v Blatné v hraní v parku. Konala se rovnou dvě představení. První bylo 14. srpna. „*Ochotníci sehráli ku všeobecnému přání v přírodě zámeckého parku veselohru Karla Horkého >>Bejvávalo aneb Loupežníci na Chlumu<< za režie Josefa Janovského.*“²¹⁷ Druhé proběhlo 28. srpna. „*Ochotníci sehráli v přírodě zámeckého parku veselohru Karla Fořta >>Ideální žena<<, za režie Josefa Janovského.*“²¹⁸

1. července 1932 v zámeckém parku se zabydleli i skauti. „*Přijelo sem 32 skautů organizovaných v katolické lize, kteří bydleli ve stanech v části zámeckého parku u >>Jezárek<< poblíž tenisového hřiště.*“²¹⁹

6. listopadu 1932 nalezneme záznam, v němž Ferdinand Hildprandt zapůjčil část parku na letní cvičiště a poskytl zdarma písek z parku blatenské sokolské jednotě. „... *Velkostatkář*

---

²¹⁴ Tamtéž, s. 143.

²¹⁵ Tamtéž, s. 150.

²¹⁶ Tamtéž, s. 199.

²¹⁷ Tamtéž, s. 220.

²¹⁸ Tamtéž, s. 220.

²¹⁹ Tamtéž, s. 294.

Ferdinand Hildprandt propůjčil jednotě část svého parku na rozšíření letního cvičiště a povolil bezplatné odebírání praného písku ze zámeckého parku. ²²⁰

Za druhé světové války se kulturní akce v zámeckém parku nepořádaly. Společenský život v něm utichl. Svou slávu park i zámek opět začaly získávat za komunistického režimu. Bylo to díky filmovému průmyslu. Blatenský zámek i samotné město Blatná a okolí Blatenska využil do svého celovečerního černobílého filmu *Bílá paní* (1968) režisér Zdeněk Podskalský st. Děj se odehrává ve smyšlené obci Komonice a svými satirickými narážkami poukazuje na paradoxní jednání tehdejšího režimu. Legendární obraz bílé paní na zámku nenalezneme, neboť se jedná o filmovou rekvizitu, která se ztratila a nikdo o ní neví.²²¹ Ve snímku účinkovali přední osobnosti československého filmu. V hlavní roli vystoupila Irena Kačírková. Dále jsme v něm mohli spatřit Rudolfa Hrušínského st., Miloše Kopeckého, Jiřinu Bohdalovou, Vlastimila Brodského či Vlastu Chramostovou. Pro svůj charakter film se nakonec stal trezorovým, proto možná není tolik známý. Zajímavostí je, že na Blatné nestrašila bílá paní, ale traduje se pověst o šedé paní, která vždy se vždy ukazovala členům rodiny Hildprandtů, když se blížilo nějaké neštěstí.

V roce 1968 do Blatné znovu zavítali filmaři. Tentokrát exteriéry zámku i parku posloužily ve slavné české pohádce, *Šíleně smutná princezna*. Režie se ujala osobnost, která měla s filmováním celovečerních pohádek bohaté zkušenosti. Nemohl to být nikdo jiný než legendární Bořivoj Zeman. Do hlavních rolí obsadil Helenu Vondráčkovou a Václava Neckáře. Dále ve snímku vystupují opět přední osobnosti československého filmu. Jmenujme např. Jaroslava Marvana, Bohumila Záhorského, Stellu Zázvorkovou, Josefa Kemra a mnoho dalších.

Filmaři zámecký park a zámek neopustili ani po jejich navrácení majitelům. Záběr na daňky v zámeckém parku do své pohádky *Princezna ze mlejna* z roku 1994 využil Zdeněk Troška. Zámek i park byly opět využity v roce 2007 pro seriál *Příkopy* natočený Českou

---

²²⁰ Tamtéž, s. 298.

²²¹ Černý, R.: *Hledá se obraz ze slavného filmu Bílá paní, z něhož už žije jen jedna jediná herečka*. [6. 4. 2020].

televizí. V tomto roce se také opět v těchto objektech natáčela pohádka *Křišťálek meč*, avšak popularity jako předešlé pohádkové příběhy se nedočkala.

Jak můžeme vidět, zámecký park byl propůjčován, zpřístupňován a sloužil mnoha různým užitečným účelům. Doufejme, že tato možnost bude přístupná i dalším generacím.

8 Podnikání rodu Hildprandtů z Ottenhausenu

Slovo ekonomie pochází z řečtiny. Je to věda, která je závislá na poznatcích z jiných vědních oborů, proto je interdisciplinární. Autoři knihy *Společenské vědy pro techniky: ekonomie, právo, politologie*, poukazují na to, že zkoumá mnoho aspektů. „*Ekonomie jako nejobecnější ekonomická disciplína zkoumá ekonomické činnosti (například výrobu, rozdělování, směnu, spotřebu), vztahy mezi ekonomickými subjekty a definuje ekonomické zákonitosti.*“²²²

Podnikání u šlechty nebylo v novověku nic neobvyklého a vše také souviselo s vývojem společenských poměrů v Čechách. Jak uvádí Jaroslav Čechura, česká šlechta začala podnikat po husitských válkách. Prvním oborem podnikatelských aktivit bylo rybníkářství, které začalo v okolí Bohdanče v Pardubickém kraji, ale proslavilo se především v Jihočeském kraji. Dalším důležitým oborem bylo, obchodování či železářství. Své prvenství v podnikání si však vysloužilo vaření piva, které zde bylo již od období stěhování národů. Silným konkurentem šlechty v obchodování byla města. O jejich rozkvětu napsal knihu, *Zlatá doba měst českých*, spisovatel, kulturní historik a především pedagog Zikmund Winter v roce 1913. Je to zajímavá studie o jejich historickém vývoji.

V této kapitole bych stručně nastínila význam provozování pivovaru a lihovaru v Blatné, příslušníky rodiny Hildprandtů. Samozřejmě se na blatenském panství věnovali i jiným činnostem jako rybářství, zemědělství či chovu zvěře, ale tyto dvě činnosti vzhledem ke svému vývoji se řadí mezi nejzajímavější. Zde bude stručná, poněvadž při prozkoumání materiálu z Třeboňského archivu jsem došla k názoru, že by tato kapitola sama o sobě mohla být zajímavou samostatnou prací. Šlo by zde zkoumat různé aspekty, jako je vybavení podniků a jejich proměny, modernizaci, opravy, finance, majitele, zaměstnance, či úspěšnost prodeje.

---

²²² Hrbková, J. a kol.: *Společenské vědy pro techniky: ekonomie, právo, politologie*. Praha. 2015. s. 16.

8.1 Lihovarnictví

„Nejstarší raffinerie c-u třtinového v Čechách byly na Zbraslavi u Prahy (1787) a v Novém Dvoře u Kutné Hory měšťanem Sperlingem založená. V bývalém klášteře cisterciáckém na Zbraslavi začal r. 1823 pracovati Ant. Richter (* 1782 - +1846), jeden z nejzasloužilejších cukrovníků českých. Kromě Richtera rafinovali c. třtinový v Čechách také Herz, Bärenreuther a Petermann v závodech pražských.“²²³

Nutno podotknout, že ještě předtím, než byl v Blatné založen lihovar, nacházel se v ní cukrovar. Ten roku 1812 (někde můžeme nalézt i rok 1813) nechal postavit František Hildprandt (1771-1843). Patřil mezi nejstarší cukrovary v Čechách a byl založen z důvodu nedostatku třtinového cukru, který způsobila Napoleonova kontinentální blokáda. Po uvedení situace do normálního chodu, už tato výroba nebyla finančně výnosná, a tak se zde věnovali výrobě šťávy a sirupu. V roce 1885 za Roberta Hildprandta (1824-1889) byl úplně zrušen a v jeho prostorách začal působit lihovar, který byl v Blatné založen roku 1870.²²⁴ Ve vlastnictví měli Hildprandtové ještě lihovar v Mírči, ale ten je již řadu let zaniklý.

V roce 1890, tedy v období, kdy Ferdinand Hildprandt přebíral správu rodinného majetku po svém zemřelém otci, postupně docházelo k udělování nových certifikátů pro parní kotle v lihovaru v Mírči. Důkazem je dopis adresovaný správě blatenského velkostatku, ze dne 24. ledna 1890. *„V příloze zasílám certifikát nově zkoušeného parního kotle v lihovaru Nirečském [sic].“²²⁵*

I s blatenským lihovarem měl Ferdinand mnoho práce. V době, kdy ho převzal, v něm bylo mnoho starších strojů a bylo potřeba jejich oprav či nových certifikací. Dne 5. března 1901 probíhala *zkouška o správnosti kontrolního měřicího aparátu lihovaru Blatná*, která dopadla dobře. Lihovar též potřeboval být modernizován, aby stačil požadavků své doby, proto dne 4. prosince 1906 byla zaslána na blatenský velkostatek nabídka od firmy F. Ringhoffera na nový kotel na základě předešlých jednání. *„Vzhledem k návštěvě mého inženýra, pana Špačka, dne 11. m. dovoluji si předložit Vám tímto rozpočet a 2 projekty*

---

²²³ Ottův slovník naučný: Illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí. Praha. 1892. s. 762.

²²⁴ Machovec, F.: Pivovarnictví a lihovarnictví na Blatensku. Blatná. 2010. s. 6.

²²⁵ SOA Třeboň. Fond Velkostatek Blatná. inv. č.: 987. Karton 243.

na postavení nového cornwallského kotle ve Vašem hospodářském lihovaru v Blatné.²²⁶

Dne 24 října 1910 proběhla inspekce plzeňským živnostenským inspektorátem a blatenský lihovar z ní tentokrát nevyšel dobře. „*Jak jsem inspekci vykonanou 24. října 1910 v lihovaru zjistil, postavila ctěná firma ve svém závodě v roce 1906 nový parní kotel, v roce 1907 novou pračku a v roce 1910 novou zapařovací kád' spolu s novým chladičem, aniž by změny tyto po smyslu § 32 ž. ř. před jich provedením byla c. k. okresnímu hejtmanství oznámila. Pokládám sobě za čest ctěnou firmu vyzvati, aby řečené změny c. k. okresnímu hejtmanství laskavě dodatečně ohlásila a současně plány a popis výroby těchto změn se týkající ku schválení předložila.*“²²⁷ Správa velkostatku se k tomu samozřejmě vyjádřila v listopadu 1910. Vysvětlují, že staré stroje byly pouze nahrazeny novými a že nezměnili výrobu, ani nešířili podnik, což je v onom zákoně zmíněné. Požadavky inspekce splnili.

V roce 1916 došlo též k opravám nebo výměnám částí strojů v lihovaru. V té době, ale i v dalších letech lihovar hodně spolupracoval s firmou *Novák a Jahn*, která se zabývala výrobou pivovarského a lihovarního zařízení.

V období první republiky se provozování lihovaru značně zkomplikovalo pro jeho majitele. Přišla pozemková reforma a s ní riziko vyvlastňování majetku bohatým, aby mohl být přerozdělen mezi obyvatelstvo. Týkalo se to i firem. Pivovar zůstal Ferdinandovi, kdežto lihovar se dostal do rukou *Družstevnímu lihovaru v Blatné*.²²⁸ Ústřední organizací družstevních lihovarů byl *Svaz družstevního průmyslu bramborářského*. Byly celkem dva způsoby převzetí lihovarů. Buď to bylo převzetí a následné předání lihovarů družstvům Statním pozemkovým úřadem. Též někdy tato instituce povolila majitelům lihovarů, aby sami dali svůj lihovarský podnik do vlastnictví družstvu, anebo v tom lepším případě s nimi uzavřeli pachtovní smlouvu.²²⁹ Šárka Steinová též ve svém příspěvku *Soukromé lihovary a pozemková reforma* publikovaném v *Prameny a studie 40: Brambory – skrytý poklad*, uvádí na základě prostudovaného dobového tisku, že názory veřejnosti na tuto státní akci byly rozporuplné. Na jedné straně podceňování lihovarského strojního vybavení odhadci *Svazu družstevního průmyslu bramborářského* a na straně druhé oddalování

²²⁶ SOA Třeboň. Fond Velkostatek Blatná. inv. č.: 987. Karton 243.

²²⁷ SOA Třeboň. Fond Velkostatek Blatná. inv. č.: 987. Karton 243.

²²⁸ Kociánová, B. a Z. Kociánová. Inventář k fondu Velkostatek Blatná. SOA Třeboň. 2008.

²²⁹ Steinová, Š.: *Soukromé lihovary a pozemková reforma*. In *Prameny a studie 40: Brambory – skrytý poklad*. Praha. 2008. s. 38.

odevzdání lihovaru velkostatkáři. Dne 21. července 1924 vznikl *Ochranný svaz hospodářských lihovarů soukromých*, jehož hlavním úkolem bylo zastávat zájmy těchto podniků.²³⁰ Tato organizace fungovala až do roku 1941, kdy byla zrušena.

V roce 1924 tedy Ferdinand jednal o svém lihovaru. V dopise advokátů JUDr. Richarda Schidlofa a JUDr. Aloise Brunclíka (byli požádáni pozemkovým úřadem, aby zařídili podepsání prohlášení o združstevnění lihovaru) ze 17. dubna téhož roku, adresovaném Velkostatku Blatná, je uvedeno, že se nejedná o prodej, ale pacht. „*Kromě toho může pan baron míti v lihovaru vedoucí slovo a združstevnění neděje se ve formě prodeje lihovaru nýbrž pachtu, takže event. může p. baron jednou za konservativnějších poměrů nabýti lihovar zpět.*“²³¹ O dva dny později vznikl dopis, ve kterém je podepsání odmítnuto z důvodu, že původně byl tento lihovar ze združstevnění a dalších machinací Státního pozemkového úřadu (jednalo se o tom 25. února 1924) vyjmut. Prý se tam pouze hovořilo o přibrání podílníků, tedy vlastníků a tím rozšíření podniku. Někdy se podniky přetvářely na akciové společnosti a akcionáři se stali např. zaměstnanci oné firmy. Tím většinou nemohlo dojít k vyvlastnění dané společnosti.

Ferdinand se tuto nepříjemnost snažil oddalovat, co to šlo. Nechtěl přijít o svůj majetek. Důkazem toho je i dopis jemu adresovaný od *Svazu družstevního průmyslu bramborářského republiky československé*, v němž byl vyzván k urychlenému jednání ohledně pachtovní smlouvy o lihovar. „*Vážený pane velkostatkáři! Dovolujeme si Vás upozorniti, že ačkoliv již uplynul skoro celý měsíc od našeho jednání na místě samém v Blatné, nedoručil nám dosud Váš právní zástupce JUDr. Pinkas definitivní návrh pachtovní smlouvy, čímž jednání jest prodlužováno, ačkoliv jinde jsou již smlouvy uzavřené.*“²³² Jednání se o pár dní ještě protáhlo. Nejprve Ferdinand žádal o odklad, který byl zavrhnut. Odložení schůzky, přesto nakonec bylo odloženo, pro Ferdinandův špatný zdravotní stav. Obě strany se v polovině srpna roku 1924 sešly a dohodly se. Lihovar byl předán družstvu 31. srpna 1924.²³³ Ferdinand odevzdání firmy pozdržel o měsíc. Smlouva byla uzavřena na 12 let, a pokud by se v objektu dělaly nějaké změny, musel by je

---

²³⁰ Tamtéž, s. 35.

²³¹ SOA Třeboň. Fond Velkostatek Blatná. inv. č.: 988. Karton 243.

²³² SOA Třeboň. Fond Velkostatek Blatná. inv. č.: 988. Karton 243.

²³³ SOA Třeboň. Fond Velkostatek Blatná. inv. č.: 988. Karton 243.

odsouhlasit majitel. Po uplynutí doby byla smlouva opět prodloužena. Z 29. listopadu 1924 pochází usnesení od Krajského obchodního soudu v písku o změně názvu lihovaru. Původní název *Lihovar Ferdinanda svobodného pána z Hildprandtů v Blatné* se změnil na *Lihovar Ferdinanda Hildprandta v Blatné* dle nařízení z 8. srpna 1924 č. 34. 961/1924 o odstranění šlechtického predikátu z názvu.²³⁴ Další informace o činnosti blatenského lihovaru jsou útržkovité. Podle sdělení berní správy v Blatné ze 4. října 1939 firma *Lihovar Ferdinanda Hildprandta v Blatné* zanikla. Problém byl ten, že společnost nebyla vymazána z rejstříku firem u Krajského soudu v Písku. K tomu došlo až 15. dubna 1940, tedy čtyři roky po Ferdinandově smrti. Tento záznam neposlední informací o blatenském lihovaru v SOA Třeboň ve fondu Velkostatek Blatná. Jeho osud za Protektorátu Čechy a Morava se zde nezmiňuje.

Ve *Sborníku k 750. výročí Blatné: Sborník vlastivědných prací vydaných k 750. výročí první písemné zprávy o Blatné* se můžeme dočíst o jeho osudu po druhé světové válce, kdy se stal součástí Západočeských lihovarů, a tedy plně fungoval. Z toho lze předpokládat, že za druhé světové války lihovar mohl fungovat pod něčí správou např. družstva nebo mohly být jeho prostory jen k něčemu využívány. Nakonec za komunistického režimu byl jeho provoz úplně zrušen. Stalo se tak v roce 1955 a prostory byly převzaty podnikem Zelenina na odbytový sklad ovoce a zeleniny.²³⁵ „**Plzeňský obchod ovocem a zeleninou. Je umístěn se svými 2 kancelářemi a potřebnými skladišti v části lihovaru. – Vykupuje a distribuuje plodiny v celém okrese.**“²³⁶

V roce 1991 byl majetek rodině Hildprandtů navrácen a s nimi i prostory po zrušeném lihovaru. V dnešních dnech opět funguje a vyrábí své pálenky

---

²³⁴ SOA Třeboň. Fond Velkostatek Blatná. inv. č.: 984. Karton 242.

²³⁵ Vadlejch, V. a V. Koubík. *Průmyslový rozvoj města Blatné*. In *Sborník k 750. výročí Blatné: Sborník vlastivědných prací vydaných k 750. výročí první písemné zprávy o Blatné*. Blatná. 1985. s. 130.

²³⁶ SOkA Strakonice. *Obecní kronika: Pamětní kniha města Blatné 1956-1963*. s. 40.

8.2 Pivovarnictví

Pivo je velmi prastarý nápoj. Díky archeologickým výzkumům bylo zjištěno, že ještě dříve, než se objevilo pivo ve starověkém Egyptě, se dávno předtím vařilo v Mezopotámii.²³⁷ Hovoříme tady o letech 4000 až 3000 př. n. l. Ve střední Evropě, dle nálezů konkrétně v Bavorsku bylo pivo již přibližně 800 př. Kristem.²³⁸ Tento nápoj a jeho příprava se posléze rozšířily po celém světě, ačkoli každý používal jiný postup. Křesťanství ve svých počátcích pivo moc neopěvovalo, protože dle náboženské tradice bylo pro ně důležitější víno. Ve středověku, přesně v 9. století, pivo dostalo povolení, ba bylo doporučováno, protože patřilo do skupiny povolených surovin v období půstu.²³⁹ Takže nakonec si tento nápoj svou popularitu i nesmrtelnost během let vytvořilo.

V Českých zemích se pivo začalo objevovat době, kdy se u nás postupně střídaly různé kočovné kmeny, tedy pivovarnictví má u nás dlouholetou tradici. Pivo bylo vařeno ve velkém množství v kláštorech, šlechtou či městy. Samozřejmě se vedly spory o to, kdo bude pivo vařit, prodávat a následně na něm bohatnout. Většinou z toho boje vyšla vítězně šlechta.

Jaroslav Chládek ve své knize *Pivovarnictví*, odkazuje na fakt, že do konce 19. století výrobu mohl dělat prakticky kdokoli, kdo měl potřebné přísady a dovednosti.²⁴⁰ Právě v tomto období byly zaváděny moderní technologie.²⁴¹ I v dnešní době je to velmi pokrokové odvětví průmyslu, ve které se neustále vymýšlí nové produkty a postupy.

Mezi nejstarší průmyslová odvětví na Blatensku se řadí pivovarnictví.²⁴² První záznamy o něm z této oblasti pochází z 15. století. Později, v roce 1513 město Blatná získalo od Zdeňka Lva z Rožmitálu právo vařit pivo.²⁴³ Za to dostával od místních určitý finanční a

---

²³⁷ Chládek, L. *Pivovarnictví*. Praha. 2007. s. 13.

²³⁸ Tamtéž, s. 26.

²³⁹ Tamtéž, s. 28.

²⁴⁰ Tamtéž, s. 32.

²⁴¹ Tamtéž, s. 47.

²⁴² Vadlejch, V. a V. Koubík. *Průmyslový rozvoj města Blatné*. In Sborník k 750. výročí Blatné: Sborník vlastivědných prací vydaných k 750. výročí první písemné zprávy o Blatné. Blatná. 1985. s. 130.

²⁴³ Město Blatná.

naturální obnos.²⁴⁴ V 16. století, tedy v době již zmíněného Zdeňka Lva z Rožmitálu, je také zaznamenáno, že v Blatné se nacházely pivovary dva, tedy obecní a panský.

V letech 1862-1895 byl panský pivovar pronajatý.²⁴⁵ Roku 1896 byl panský pivovar přejmenován na zámecký.²⁴⁶ Konec 19. století je obdobím Ferdinanda Hildprandta a jako správný hospodář dbal na rozvoj svého pivovaru. Již zmíněný rok 1896 se nesl v duchu plánování modernizace a rozšiřování objektu. Sládek pivovaru podal návrh na postavení ležáckého sklepa. V tomto roce byl i vypracován rozpočet výloh pro opravu pivovaru Ing. J. Rosenbergem z Prahy. Jsou tam uvedeny řemeslné práce, které bylo potřeba udělat např. práce sklenářské, natěračské, zámečnické, truhlářské či kamenické.²⁴⁷ Zajímavé, ale přesto velmi zvláštní je fakt, že ceny jsou tam zmíněny málokdy, a spíše tam nalezneme zapsané hodnoty týkající se množství potřebného materiálu. Jednání bylo zřejmě komplikované, protože J. Rosenberg v dopise z 8. června 1896 hovoří o tom, že se čeká na vyjádření objedávající strany. „Čekám stále na vyřízení úst. Pojednání s panem řiditelem, by celá záležitost ku předu se hnula, však marně.“²⁴⁸ Z následných dopisů vyplývá, že došlo k menšímu konfliktu kvůli zdlouhavé komunikaci nebo změnám v plánech. Nakonec však spolupráce pokračovala.

O práci na modernizaci a zvětšování pivovaru byl velký zájem. V témže roce 20. srpna, stavitel Jan Hlína zaslal velkostatku nabídku na postavení nového sklepa a lednice vedle pivovaru. Byl odmítnut, neboť jeho nabídka byla považována za velmi nevýhodnou a práci vykonával již zmíněný stavitel Rosenberg.²⁴⁹ Poslední korespondence pochází z října 1897 a je tam přiložen i celkový rozpočet, tak zřejmě v tomto období bylo vše dokončeno. Roku 1899 ředitel a sládek pivovaru upozorňovali na potřebu zvětšení kvasírny, protože množství výroby piva neustále stoupala.

V roce 1913 vydal Ferdinand Hildprandt *Služební instrukce pro úředníky*, kde je definována i funkce sládky. „Sládek jest technickým správcem pivovaru. Hlavním úkolem

---

²⁴⁴ Siblík, J.: Blatensko a Březnicko: obraz poměrů přírodních, historických, místopisných, školských a národopisných. Blatná. 1915. s. 202.

²⁴⁵ Kociánová, B. a Z. Kociánová. Inventář k fondu Velkostatek Blatná. SOA Třeboň. 2008.

²⁴⁶ České pivo-České zlato.

²⁴⁷ SOA Třeboň. Fond Velkostatek Blatná. inv. č.: 987. Karton 243.

²⁴⁸ SOA Třeboň. Fond Velkostatek Blatná. inv. č.: 987. Karton 243.

²⁴⁹ SOA Třeboň. Fond Velkostatek Blatná. inv. č.: 987. Karton 243.

*jeho jest, aby vařil tankové pivo, které by chuti konsumentů odpovídalo a aby se staral co nejvíce o výnosný odbyt jeho. Sládkovi jest podřízen veškerý personál v pivovaru pracující, avšak s tím podotknutím, že vrchní správa náleží administratoru velkostatku.*²⁵⁰

Obecní pivovar postupem času nedokázal konkurovat výrobě pivovaru zámeckému. Roku 1922 došlo k odkoupení obecního pivovaru tím zámeckým a oba podniky se spojily v jeden.²⁵¹ I po zániku rakouského císařství se Ferdinand věnoval činnosti pivovaru. Roku 1925 vznikly plány na další přestavbu a rozšiřování pivovaru. Vše bylo v kompetenci architekta a stavitele Jana Komance z Blatné, ale vypracování rozpočtu měla na starosti už zmíněná firma Novák & Jahn z Prahy. Přibližná suma byla odhadována na 150 000 Kč.²⁵² Za první republiky sice Ferdinand předal část majetku do správy svých synů, Roberta a Bedřicha, ale provozování pivovaru bylo nadále v jeho kompetenci.²⁵³ Po Ferdinandově smrti roku 1936 převzal správu blatenského velkostatku a tím i pivovar jeho nejmladší syn Bedřich. Přesto teprve z 27. dubna 1940 pochází vyjádření a potvrzení, že majitelem pivovaru se stal Bedřich Hildprandt.²⁵⁴ Též se změnil název podniku na *Zámecký parostrojní pivovar Bedřicha Hildprandta v Blatné*.

Po druhé světové válce se stal pivovar majetkem státu a byl zahrnut do Jihočeských pivovarů. Šlo o součást národního podniku Československé státní pivovary. Celkově těchto částí bylo v Čechách osm a na Slovensku tři. Jihočeské pivovary sídlily v Českých Budějovicích a sdružovaly zestátněné pivovary. Spadal sem po dlouho dobu i ten blatenský. Zřejmě podle tehdejších norem neodpídal hospodářskému plánu komunistického režimu a došlo k zásadnímu rozhodnutí. Rok 1978 se stal posledním rokem výroby piva v Blatné z důvodu velikostní kapacity, proto produkce byla přesunuta do většího a modernějšího strakonického pivovaru.²⁵⁵ „*Dalším závodem, pro který byl rok 1978 posledním rokem existence, je blatenský pivovar. Na rozdíl od žulových lomů, které pracují i nadále, ale pod jinou firmou, zanikl pivovar úplně. Ve třetím čtvrtletím byla*

²⁵⁰ SOA Třeboň. Fond Velkostatek Blatná. inv. č.: 995. Karton 244.

²⁵¹ Vadlejch, V. a V. Koubík. *Průmyslový rozvoj města Blatné*. In Sborník k 750. výročí Blatné: Sborník vlastivědných prací vydaných k 750. výročí první písemné zprávy o Blatné. Blatná. 1985. s. 130.

²⁵² SOA Třeboň. Fond Velkostatek Blatná. inv. č.: 890. Karton 225.

²⁵³ Kociánová, B. a Z. Kociánová. *Inventář k fondu Velkostatek Blatná*. SOA Třeboň. 2008.

²⁵⁴ SOA Třeboň. Fond Velkostatek Blatná. inv. č. 968. Karton 239.

²⁵⁵ České pivo-České zlato. [online].

*zastavena výroba a zásobování blatenska pivem převzal strakonický pivovar.*²⁵⁶ Zajímavostí je, že uzavření blatenského pivovaru bylo naplánováno pro rok 1966. Nakonec se tato akce uskutečnila až o dvanáct let později.²⁵⁷ Uvolněný objekt si vzala VSD Mykoprodukta a v jejich plánu byla výroba džusů a šumivých vín.²⁵⁸ Tento záměr se však neuskutečnil. Od 1. ledna 1981 byl objekt převzat Západočeskými lihovary a konzervárnami, závodem likérky Božkov.²⁵⁹

Na počátku 90. let 20. století v restitučním řízení byl objekt pivovaru navrácen potomkům majitelů. Pivovar byl postupně znovu obnoven.²⁶⁰ Dokonce se stále nachází ve stejném komplexu, ale v jiné budově (bývalý areál na skladování ledu). Vzpomínkou na původní pivovar je červený komín, na němž se nachází hnízdo čápů. Dnes vaří dva druhy piva.²⁶¹

Jak můžeme vidět, tak provozování lihovaru i pivovaru bylo a dodnes je ekonomickým přínosem pro oblast Blatenska. Vytváří se zde nová pracovní místa a přitahuje to do kraje i turisty. V samostatné práci by zde mohla být vytvořena hluboká analýza, která by poukazovala na činitele (vznik Československa, Velká hospodářská krize, druhá světová válka či komunistický režim), kteří tento přínos pozitivně či negativně ovlivňovali. Též by bylo zajímavé zpracovat analýzu, jež by se zabývala množstvím vyrobeného piva a lihu v různých časových obdobích. Dnešní provoz těchto objektů je možné navštívit i v rámci exkurze.

---

²⁵⁶ Kronika města Blatné. 1977-1981. s. 50.

²⁵⁷ Likovský, Z.: Pivovary Českých zemí 1948-1989. Praha. 2008. s. 7.

²⁵⁸ Vadlejš, V. a V. Koubík. *Průmyslový rozvoj města Blatné*. In Sborník k 750. výročí Blatné: Sborník vlastivědných prací vydaných k 750. výročí první písemné zprávy o Blatné. Blatná. 1985. s. 130.

²⁵⁹ Tamtéž, s. 130.

²⁶⁰ České pivo-České zlato. [online].

²⁶¹ Zámecký lihovar a pivovar Blatná. [online].

9 Didaktická část

V poslední kapitole bych se ráda věnovala didaktickému zpracování předmětu své diplomové práce. Avšak musím tady zdůraznit, že práce je především historicky zaměřená, proto v této kapitole nevyužívám příliš didaktickou teorii, ale vycházím ze zkušeností na praxích na ZŠ a SŠ a ze své průvodcovské činnosti. Téma může spadat jak do výuky dějepisu,²⁶² tak do hodin občanské výchovy. Rozdíl ve využití bude jak mezi základními, středními odbornými školami a gymnázii. Já bych se zaměřila především na základní školy a gymnázia, kde by podle mého názoru na tuto tematiku mohlo být více času a prostoru. Do didaktického využití bych hlavně zařadila zámek, který nabízí mnoho výukových způsobů. Můžeme sem zařadit běžnou prohlídku, exkurzní vyučování (je řazeno do mimotřídní výuky, která je považována za jednu z nejúčinnějších forem výuky)²⁶³ nebo besedu s majiteli panství, kde by studentům mohl být ukázán kladný vztah k dané oblasti. Bylo by možné vytvořit i vzdělávací program pro první stupeň základních škol, ale to již nespadá do mého zaměření.

V současné době blatenský zámek nabízí několik variant prohlídkových tras. První z nich nese název *Hildprandtové a jejich osudy* a její časové rozpětí vychází přibližně na 60 minut. Zde se návštěvník seznámí se stručnou celkovou historií zámku, s příběhem posledních majitelů a jejich dovezenými exponáty. Hosté také navštíví různě vybavené místnosti (barokní salon, empírová studovna), pokoj věnovaný českému vědci Janu Evangelistovi Purkyňovi nebo nově přivezené předměty ze zámku Konopiště, související s Františkem Ferdinandem d'Este, který dvakrát blatenské panství navštívil. Druhá prohlídka *Hildprandtové a jejich osudy*,²⁶⁴ která je zkrácenou verzí první té první, a ještě navíc zahrnuje prohlídku terasy Rejtova paláce, odkud je možnost přímé vyhlídky do zámeckého parku.

Třetí způsob prohlídky je pod názvem *Nejvýznamnější rody na Blatné*. Je zde možnost vidět zámeckou kapli, lovecký salon, empírový pokoj, terasu u Rožmitálské budovy a

---

²⁶² V rámci hodin dějepisu na ZŠ se regionální historie z časových důvodů do výuky příliš nezařazuje. O něco lepší situace je při občanské výchově, kde bychom se památkami zabývali v oddílu učiva *naše obec, region a kraj*.

²⁶³ PARKAN, F.: Didaktika dějepisu. Praha. 2014. s. 51-52.

²⁶⁴ Má stejný název jako první prohlídka, neboť vychází z jejího základu

hlavně nástěnné malby z přibližně konce 15. století v zámecké věži, v tzv. zelené světnici. Časový rozsah této návštěvy by se měl pohybovat okolo šedesáti minut.

Čtvrtá varianta je pojmenována *Od středověku po současnost*. Je kombinací různých částí předešlých třech variant (zámecká kaple, lovecký salon, empírový salon, jídelna, terasa u Rožmitálského paláce, barokní salon, obrazárna a místnost s přivezenými předměty ze zámku Konopiště, související Františkem Ferdinandem d'Estem) a časově je odhadována na 90 minut. Poslední možností jak si prohlédnout zámek je *Dětská prohlídka*. Děti zde mají šanci shlédnout nově vytvořenou zbrojnicí, strážnici, jídelnu a dále třeba pro tento rok přichystanou výstavu princezen v zámeckém sklepe.

Pro druhý stupeň základní školy (i nižší stupně víceletých gymnázií)²⁶⁵ bych volila upravenou prohlídkovou trasu. Znamená to, že cílem by bylo odnést si základní informace o zámku a stručnou historii, která je spjata s městem. Do upravené trasy bych zařadila především seznámení se s nejdůležitějšími majiteli blatenského panství a jejich významem, aby si žáci mohli vytvořit představu o postupném vývoji zámku i města.

Vybrala bych tedy druhé majitele (Lvové z Rožmitálu) a poslední (Hildprandtové z Ottenhausenu). Jako návštěvu místností bych zvolila zbrojnicí, strážnici (původně snad byla i vězením), kapli, zelenou světnici²⁶⁶ a vstupní místnost v Rožmitálském paláci, v níž by došlo se seznámením se základními informacemi. Tuto prohlídku bych časově odhadla na 35-40 minut. Myslím si, že takováto doba je žákům druhého stupně základní školy přiměřená. Jako ověření účinnosti této exkurze bych zvolila pracovní list, do kterého by si žáci doplňovali zásadní informace. Samozřejmě by opakování, doplnění a shrnutí následovalo další vyučovací hodinu.

Pro čtyřletá a vyšší stupeň víceletých gymnázií bych zvolila prohlídku číslo tři, tedy *Nejvýznamnější rody na Blatné*. K této trase bych ještě připojila místnost s etiopskými exponáty, které si v devadesátých letech přivezli poslední majitelé na Blatnou. Též by bylo vhodné studentům po skončení prohlídky interiérů ukázat zámek zvenku. To znamená

---

²⁶⁵ Věk žáků není mnou určen, neboť záleží na ŠVP každé školy a jeho nastavení, v jakém ročníku se zmíněné učivo bude probírat.

²⁶⁶ Dodnes není zřejmý význam zelených světnic. Zřejmě odkazovaly na postavení šlechtice, který si nechal tuto místnost zřídit. Markéta Severová ve své bakalářské práci uvádí, že tento fenomén se podle ní rozšířil především v jižních a jihovýchodních Čechách.

popsat si jednotlivé budovy, popsat architektonický styl, ve kterém se zámek nachází a vést studenty k historickému myšlení, tj. proč objekt byl přestavěn do své současné podoby. Dále poukázat na Rejtův palác, který unikátem. Architektem byl Benedikt Ried a žáci by si měli spojit touto osobu s výstavbou Vladislavského sálu na Pražském hradě i s poslední fází gotiky u nás v Čechách, tedy s jagellonskou gotikou, která v sobě nese určité prvky renesance. Dále by zde žáci měli být vedeni k uvědomění si, že tato stavba vypadala úplně jinak a některé její části už tady nejsou, ale můžeme vidět jejich půdorysy. Příkladem by byla románská kaple ze třináctého století, která byla v 19. století odstraněna a ve 20. letech minulého století došlo k vykopání jejího půdorysu.

Opět by bylo vhodné, aby si studenti vyplnili pracovní list, který by byl odpovídající a úměrný jejich schopnostem. Může sloužit i jako poznámkový zápis. Na druhé straně musíme zmínit, že regionální historie nemá téměř žádné místo na třetím stupni a obzvláště u odborných škol. Na gymnáziích je vhodné ji začlenit buď do speciálního dějepisného semináře, anebo do běžné výuky dějepisu, a to tím, že do ní budeme vztahovat i daný region a vzájemně to propojovat. Příkladem může být probírání doby poděbradské. Tady lze poukázat na náboženskou toleranci Jiřího z Poděbrad, když si vzal katolickou manželku Johanu z Rožmitálu.

Závěr

Na Blatensku se vystřídalo mnoho šlechtických rodin a každá z nich tuto oblast nějakým způsobem spravovala. Jestli to dělala dobře nebo špatně mně nepřísluší soudit. A kdo z nich toho udělal více či méně pro tuto oblast není to podstatné. Hlavní jsou vykonané činy.

Od roku 1789 je Blatná a příslušný majetek v držení rodiny Hildprandtů z Ottenhausenu. Za jejich období se oblast Blatenska značně změnila. Byl zrenovován a zmodernizován zámek. Také byl vytvořen zámecký park, postaven cukrovar, lihovar, pivovar či cihelna. Věnovali městu pozemek k vybudování Městských Husových sadů. Též podpora vzdělanosti a vlasteneckého smýšlení. Rovněž se snažili svými finančními prostředky podporovat rozvoj města Blatná (stavba železnice, školy, budovy sokolovny, aj.) a zlepšovat sociální podmínky svých spoluobčanů. Z toho vyvozují, že jejich činnosti byly přínosy ekonomickými, kulturními, sociálními, politickými či uměleckými, o tom není pochyb, ale otázkou zůstává, které jsou těmi nejdůležitějším pro nás v dnešní době. Ekonomický? Politický?

Myslím si, že ten sociální nebo spíše lidský přínos. Několikrát členové tohoto rodu ukázali, jak je důležité v krizové době, kdy je ohrožena jakýmkoli způsobem jeho společnost, tak jako privilegovaní mají povinnost ji pomoci a snažit se zamezit jejímu ohrožení. To je jedna z šlechtických ctností, kterou neoplýval každý aristokrat. Hildprandtové v této oblasti žijí dodnes a pečují o statky, které tady zanechali jejich předci. Též snaží zapojovat do společenského života zde a navazovat na to, a pokračovat v převzatém rodinném odkazu. Ten můžeme spatřit ve slovech Ferdinanda Hildprandta (1863-1936).

„Svým synům a svému národu však přeji, aby se dožili trvale zajištěných, lepších poměrů, kterých bude lze dojíti jen tenkrát, stane-li se upřímný zájem o celek převážným a pevným směrem i programem hlavních stran státu, ustane-li protěžování jistých stran i skupin a přestane-li demagogie býti vodítkem politiky; budou-li v odborných otázkách rozhodovati pouze poctiví, zkušení odborníci a bude-li dnešní generace převychována a budoucí vychována v staročeské kázni a úctě k ideálu I povinnosti na základech pravé a zdravé křesťanské morálky.“²⁶⁷

---

²⁶⁷ Hildprandt, F.: Vzpomínky z mého života: věnováno památce mého zvěčnělého otce. Blatná. 1924. s. 15.

K tomuto lze jen dodat, že přání je to krásné, ale jak vidíme v naší společnosti, která by měla být už několikrát dějinami poučena, tak nereálné. V každém režimu a v každé době se najdou jedinci, kteří budou zneužívat svou moc a postavení. Nám nezbývá nic jiného než předtím nezavírat oči, uvědomovat si to a neustále si to připomínat přes předchozí příklady v dějinách.

Seznam použitých informačních zdrojů

Prameny

Archiv Kanceláře prezidenta republiky Praha (AKPR)

Česká šlechta – memoranda. inv. č. 1124.

Kornélie H., návštěva etiopské princezny, 1959, sign. P 1092/43, č.j. 0 2051/59, Karton 183.

Protokol T, sign. T 136/25, F. H.

Protokol R, inv. č. 3067, Karton 66, Robert H.

Robert H.: inv. č. 743, Karton. 67.

Literární archiv Památníku národního písemnictví (LA PNP)

Fond Jan Evangelista Purkyně. Číslo fondu: 1388

Národní archiv (NA)

Výzkumný výkop v zámku blatenském. č. j. 3966/29

Státní oblastní archiv v Třeboni (SOA v Třeboni)

Fond Velkostatek Blatná (1327) 1503-1948. Kartony: 219, 225, 239, 242, 243, 244, 256

BARBOROVÁ, Eva. Inventář: Rodinný archiv Hildprandt z Ottenhausen (1579-1945). Třeboň. 1973.

Kociánová, B. a Z. Kociánová. Inventář k fondu Velkostatek Blatná (1327) 1503-1948. SOA Třeboň. 2008.

Státní okresní archiv Strakonice (SOkA Strakonice)

Fond Jan Pavel Hille. Kartony: 14,

Obecní kronika Blatná z let 1934-1944. Blatná. 1955.

Obecní kronika: Pamětní kniha města Blatné 1956-1963. Blatná.

Literatura

BEZECNÝ, Zdeněk. *Příliš uzavřená společnost: orličtí Schwarzenbergové a šlechtická společnost v Čechách v druhé polovině 19. a na počátku 20. století*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, Historický ústav, 2005. Monographia historica. ISBN 80-7040-698-4. Blatensko I. : historie-památky-příroda: 2012-2013. Strakonice: Klub přátel Blatenska, 2014.

BORTEL, Roman. *Brambory - skrytý poklad* [online]. Praha: Národní zemědělské muzeum, 2008 [cit. 2020-04-09]. Prameny a studie. ISBN 978-80-86874-07-4.

BRYCH, Vladimír. *Hrady a zámky: klenoty Čech, Moravy a Slezska*. Praha: Ottovo nakladatelství, 2018. ISBN 978-80-7451-694-8.

BUBEN, Milan. Hildprandtové z Ottenhausenu. *Střední Evropa*. 1995, **11**(47), 113-120. ISSN 0862-691X.

Časopis českého Museum. Praha: České museum. roč. 22, 1848.

Černý, R.: *Hledá se obraz ze slavného filmu Bílá paní, z něhož už žije jen jedna jediná herečka*. In: Instory.cz. [6. 4. 2020]. Dostupné z: <https://celebrity.instory.cz/8229-hleda-se-obraz-ze-slavneho-filmu-bila-pani-z-nehoz-uz-zije-jen-jedna-jedina-herecka.html>

České pivo-České zlato. [6. 4. 2020] Dostupné z: <https://ceskepivo-ceskezlato.cz/pivovary.php?pid=Zblatna&on=o>

DEBNAR, Alexandr. Sborník k 400. výročí povýšení Blatné na město. V Blatné: Městské muzeum v Blatné, 2001. ISBN 80-239-2628-4.

FIALA, Michal. *Erbovní a nobilitační listiny svobodných pánů Hildprandtů z Ottenhausenu*. In: Heraldická ročenka. Heraldická společnost v Praze. Praha. 1992.

HAVEL, Vladimír. *Ferdinand Hildprandt: hovor s Fr. Chlupsou*. V Blatné: Bratři Řimsové, 1936. Blatenská knihovnička.

HILDPRANDT, Ferdinand. *Lovecké vzpomínky* [online]. Blatná: nákladem autora, 1933 [cit. 2020-04-09]. Dostupné z: <http://krameriusndk.nkp.cz/search/handle/uuid:355ccff0-02a2-11e4-9789-005056827e52HILDPRANDT>

HILDPRANDT, Ferdinand. *Politické vzpomínky*. Blatná: Ferdinand Hildprandt, 1933.

HILDPRANDT, Ferdinand. *Slovo k českému národu*. Blatná: [s.n.], 1916.

HILDPRANDT, Ferdinand. *Vzpomínky z mého života: věnováno památce mého zvěčnělého otce*. Blatná: [nákl. vl.], 1924.

- HILDPRANDT, Karel. *Přátelé a jiné drobnosti*. Blatná: nákl. vlast., 1921.
- HLEDÍKOVÁ, Zdeňka, Jan JANÁK a Jan DOBEŠ. *Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost*. [2.vyd.]. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2007. ISBN 978-80-7106-906-5.
- HRBKOVÁ, Jana. *Společenské vědy pro techniky: ekonomie, právo, politologie*. Praha: Grada Publishing, 2015. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-5588-5.
- CHLÁDEK, Ladislav. *Pivovarnictví*. Praha: Grada, 2007. Řemesla, tradice, technika. ISBN 978-80-247-1616-9.
- KAFKA, Josef. *Střední Povltaví a středočeské žulové pohoří: Písek s okolím*. V Praze: Ed. Grégr, 1906. Kafkův Illustrovaný průvodce po král. Českém.
- KAŠIČKA, František a Bořivoj NECHVÁTAL. *Tvrze a hrádky na Strakonicku*. Strakonice: Muzeum středního Pootaví, 1986. Vlastivědná edice (Muzeum středního Pootaví).
- KOZLÍK, Václav. *Povodeň na Blatensku*. [S.l.: s.n.], 2003.
- KRATOCHVÍL, Milan. *Jan Evangelista Purkyně a jeho snahy o reformu české školy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987. Z dějin pedagogiky.
- LIKOVSKÝ, Zbyněk. *Pivovary Českých zemí 1948-1989* [online]. Praha: Výzkumný ústav pivovarský a sladařský, 2008 [cit. 2020-04-09]. ISBN 978-80-86576-31-2. Dostupné z: <http://krameriusndk.nkp.cz/search/handle/uuid:48697ea0-adfa-11e4-a7a2-005056827e51>
- LUSTIG, Rudolf a František SVĚTNIČKA. *Schematismus velkostatků v Čechách*. Praha: Mars, 1933.
- Machovec, F.: *Pivovarnictví a lihovarnictví na Blatensku*. In *Blatenské listy*. Blatná. r. 21, č. 10. 2010.
- MÁLEK, Prokop a Jiří JANÁČEK. *Blatná a Jan Evangelista Purkyně*. Blatná: Městský národní výbor, 1987.
- MATTUŠKA, Alois. *České bály: Růžové lístky z dějin našeho probuzení*. *Květy*. 1001, 7(10), Praha. 1885.
- MENCLOVÁ, Dobroslava. *Blatná: st. hrad, město a památky v okolí*. 2. vyd., v STN 1., část. pozm. vyd. Praha: STN, 1964.
- Město Blatná. [6. 4. 2020] Dostupné z: <https://www.mesto-blatna.cz/mesto-blatna/historie-a-soucasnost-mesta/blatna-v-zrcadle-casu/>

- Místní akční skupina Blatensko, o. p. s. [6. 4. 2020] Dostupné z: <http://www.blatensko.cz/mas/detail.php?ID=307>
- MUNI ARTS Filozofická katedra Brno. Antonín Jaroslav Vrtátka. [6. 4. 2020] Dostupné z: <https://www.phil.muni.cz/fil/scf/komplet/vrttko.html>
- OBERFALCER, Eduard. *Strakonicko, Volyňsko, Blatensko, Vodňansko: turistický průvodce*. 1. vyd. Strakonice: Město Strakonice, 2002. ISBN 80-238-9293-2.
- Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí*. V Praze: J. Otto, 1892.
- PARKAN, František. *Didaktika dějepisu*. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-644-4.
- PROVENIO: Databáze vlastníků historických a moderních knižních sbírek a provenienčních záznamů v knihách. Antonín Jaroslav Vrtátka. [6. 4. 2020] Dostupné z: <http://provenio.net/authorities/43507>
- PURKYNĚ, Jan Evangelista. *Nitky z mého života*. Praha: Odeon, 1987.
- ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie osobnosti: obor v pohybu*. 6., rev. a dopl. vyd., V Grada Publishing 2. Praha: Grada, 2010. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-3133-9.
- Sborník k 750. výročí Blatné: Sborník vlastivědných prací k výročí první písemné zprávy o Blatné*. Blatná: Měst. NV, 1985.
- SEKERA, Jiří. *Rybníky na Blatensku*. Blatná: J. Sekera, 2000.
- SIBLÍK, Josef. *Blatensko a Březnicko: obraz poměrů přírodních, historických, místopisných, školských a národopisných prací učitelstva*. Blatná: Učitelstvo, obec a měšťan. škol, 1915.
- Sídla českých kavalírů: Zámek blatenský*. In *Český svět: ilustrovaný čtrnáctideník*. Praha. roč. 3, č. 44, 1907.
- SMOOS- Svazek měst a obcí okresu Strakonice. [6. 4. 2020] Dostupné z: http://www.smoos-st.cz/assets/File.ashx?id_org=555115&id_dokumenty=1190
- SOUKUP, Václav. *Antropologie: teorie člověka a kultury*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-432-8.
- SOUKUPOVÁ, Silvie. *Jan Pavel Hille: (1861-1943) : blatenský kněz a regionální historik*. V Blatné: Městské muzeum, 2011. Osobnosti Blatenska. ISBN 978-80-902938-9-2.

STEHLÍK, Ladislav. *Země zamyšlená*. 5. vyd. Praha: Československý spisovatel, 1974, [Díl 1].

Šavrda, V.: *Žili s námi aneb lidé na Blatensku: Karel Hildprandt*. In: Blatensko SOBě: živě a nově. Blatná. Svazek obcí Blatenska. 2015. roč. 9, č. 47, s. 1-5.

VOSTŘELOVÁ, Věra. *Zkamenělá hudba: tvorba architekta Bernharda Gruebera : 1806-1882*. V Praze: Vysoká škola uměleckoprůmyslová, 2018. ISBN 978-80-87989-38-8.

VRÁNA, Miroslav. *Z paměti města Blatné 1914-1933*. Blatná, 1935.

WERNISCH, Ivan. *Zapadlo slunce za dnem, který nebyl: zapomenutí, opomíjení a opovrhování: z jiné historie české literatury (léta 1850-1940)* [online]. Brno: Petrov, 2000 [cit. 2020-04-09]. ISBN 80-7227-087-7.

ŽÁČEK, Václav. *Jan Evangelista Purkyně: [monografie s ukázkami z díla]* [online]. Praha: Melantrich, 1987 [cit. 2020-04-08]. Odkazy pokrokových osobností naší minulosti.

VOKROJOVÁ, Eliška. *Osudy Hildprandtů z Ottenhausenu na Blatné*. Blatná, 2017. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Pedagogická fakulta.

Zámecký lihovar a pivovar Blatná. [6. 4. 2020] Dostupné z: <https://www.liquib.cz/cz/pivovar/>

Život po meči a po přeslici: Historická šlechta. [6. 4. 2020] Dostupné z: <https://www.historickaslechta.cz/osobnosti/hildprandt-karel-josef-ii-1710-%E2%80%A0-1762/>

Seznam příloh

Příloha 1 – Ukázka pracovního listu pro ZŠ a nižší stupeň víceletých gymnázií

Příloha 2 – Ukázka pracovní list pro čtyřletá a vyšší stupeň víceletých gymnázií

Příloha 3 – Ukázka pracovního listu pro ZŠ a nižší stupeň víceletých gymnázií - řešení

Příloha 4 – Ukázka pracovní list pro čtyřletá a vyšší stupeň víceletých gymnázií - řešení

Pracovní list pro ZŠ a nižší stupeň víceletých gymnázií

1. Doplnování.

Podle pověsti prvními majiteli blatenského hradu byli . Od konce 14. století vlastnili blatenské panství , z nichž Jaroslav Lev z Rožmitálu provdal svou sestru Johanu, za českého krále . V jeho službách vedl českého poselstvo po královských dvorech Evropy. Když se vrátil zpět na Blatnou, nechal si vyzdobit místnost v zámecké věži pozdně gotickými freskami. Známe ji pod názvem . Jeho syn Zdeněk se stal nejvyšším purkrabím a na Blatnou pozval významného architekta , který postavil raně renesanční palác, jenž dnes nese jeho jméno. Od 16. do 18. století střídá zámek majitele. Od roku 1798 vlastní panství .

2. Rozhodni, co je pravda (P) a co lež (L).

- 1) Jan Evangelista Purkyně působil jako učitel v rodině Františka Hildprandta.
- 2) Ferdinand Hildprandt podporoval výstavbu blatenské školy a železnice.
- 3) V Blatné byl panský pivovar, který svou výrobu v roce 2016 opět zahájil.
- 4) Blatná je vodní zámek se zámeckou zahradou, v níž nalezneme dlouholetou tradici chovu jelenů a srnců.
- 5) Blatenské panství navštěvoval císař František Josef I.

3. Spoj správné pojmy k sobě.

nástěnná malba vytvářená do vlhké	poslední majitelé blatenského panství
fortifikace	švagr Jaroslava Lva z Rožmitálu
Benedikt Ried	freska
Jiří z Poděbrad	středověký „záchod“
prevét	opevnění, hradby
Hildprandtové z Ottenhausenu	Vladislavský sál na Pražském hradě

Pracovní list pro čtyřletá a vyšší stupeň víceletých gymnázií

1. Doplnění.

Blatenské panství vystřídalo několik majitelů, však podle staré pověsti původní hrad založili . Od 14. století se majiteli stali Lvové z Rožmitálu. Z tohoto rodu vynikl , který se stal švagrem českého krále , za kterého byla provdána jeho sestra . Jaroslav vedl českého poselstvo po královských dvorech Evropy. Když se vrátil zpět na Blatnou, nechal si vyzdobit místnost v zámecké věži pozdně gotickými . Známe ji pod názvem . Jeho syn Zdeněk se stal nejvyšším purkrabím a na Blatnou pozval významného architekta , který postavil raně renesanční palác, jenž dnes nese jeho jméno. Od 16. do 18. století střídá zámek majitele. Od roku 1798 vlastní panství rod .

V 19. století František Hildprandt vytvořil , který je proslulý chovem daňků. Po nástupu komunistického režimu žili v Africe, konkrétně .

2. Odpovězte na otázky.

1. Vzpomenete si, jaké šlechtické rody vlastnily Blatnou (alespoň 2)?
2. Čím je významná tzv. zelená světnice?
3. Jaký byl hlavní účel působení Benedikta Rieda na Blatné?
4. V jakém architektonickém stylu je postaven tzv. Rejtův palác?
5. Jak se jmenuje šlechtický rod, který Blatnou vlastní dodnes?
6. Který slavný vědec působil jako učitel na zámku v Blatné?
7. Čím byl významný Ferdinand Hildprandt pro své panství a město Blatná?
8. Který člen dynastie Habsburků navštívil Blatnou?

3. Jak se změnil zámek za éry Hildprandtů? Jaké to mohlo mít dopady pro blatenské občany?

Pracovní list pro ZŠ a nižší stupeň víceletých gymnázií – řešení

1. Doplnování.

Podle pověsti prvními majiteli blatenského hradu byli *templáři*. Od konce 14. století vlastnili blatenské panství *Lvové z Rožmitálu*, z nichž Jaroslav Lev z Rožmitálu provdal svou sestru Johanu, za českého krále *Jiřího z Poděbrad*. V jeho službách vedl českého poselstvo královských dvorech Evropy. Když se vrátil zpět na Blatnou, nechal si vyzdobit místnost v zámecké věži pozdně gotickými freskami. Známe ji pod názvem *zelená světnice*. Jeho syn Zdeněk se stal nejvyšším purkrabím a na Blatnou pozval významného architekta *Benedikta Rieda*, který postavil raně renesanční palác, jenž dnes nese jeho jméno. Od 16. do 18. století střídá zámek majitele. Od roku 1798 vlastní panství *rod Hildprandtů z Ottenhausenu*.

2. Rozhodni, co je pravda (P) a co lež (L).

- 1) Jan Evangelista Purkyně působil jako učitel v rodině Františka Hildprandta. **P**
- 2) Ferdinand Hildprandt podporoval výstavbu blatenské školy a železnice. **P**
- 3) V Blatné byl panský pivovar, který svou výrobu v roce 2016 opět zahájil. **P**
- 4) Blatná je vodní zámek se zámeckou zahradou, v níž nalezneme dlouholetou tradici chovu jelenů a srnců. **L**
- 5) Blatenské panství navštěvoval císař František Josef I. **L**

3. Spoj správné pojmy k sobě.

nástěnná malba vytvářená do vlhké	<i>freska</i>
fortifikace	<i>opevnění, hradby</i>
Benedikt Ried	<i>Vladislavský sál na Pražském hradě</i>
Jiří z Poděbrad	<i>švagr Jaroslava Lva z Rožmitálu</i>
prevét	<i>středověký „záchod“</i>
Hildprandtové z Ottenhausenu	<i>poslední majitelé blatenského panství</i>

Pracovní list pro čtyřletá a vyšší stupeň víceletých gymnázií – řešení

1. Doplňování.

Blatenské panství vystřídal několik majitelů, však podle staré pověsti původní hrad založili *templáři*. Od 14. století se majiteli stali Lvové z Rožmitálu. Z tohoto rodu vynikl *Jaroslav Lev z Rožmitálu*, který se stal švagrem českého krále *Jiřího z Poděbrad*, za kterého byla provdána jeho sestra *Johana*. Jaroslav vedl českého poselstvo královských dvorech Evropy. Když se vrátil zpět na Blatnou, nechal si vyzdobit místnost v zámecké věži pozdně gotickými *freskami*. Známe ji pod názvem *zelená světnice*. Jeho syn Zdeněk se stal nejvyšším purkrabím a na Blatnou pozval významného architekta *Benedikta Rieda*, který postavil raně renesanční palác, jenž dnes nese jeho jméno. Od 16. do 18. století střídá zámek majitele. Od roku 1798 vlastní panství rod *Hildprandtů z Ottenhausenu*. V 19. Století František Hildprandt vytvořil *zámecký park*, který je proslulý chovem daňků. Po nástupu komunistického režimu žili v Africe, konkrétně v *Etiopii*.

2. Odpovězte na otázky.

1. Vzpomenete si, jaké šlechtické rody vlastnily Blatnou (alespoň 2)? *Šternberkové, Bavorové ze Strakonice, Serenyiové*
2. Čím je významná tzv. zelená světnice? *Pozdně gotickými freskami, které jsou kompletně zachovány.*
3. Jaký byl hlavní účel působení Benedikta Rieda na Blatné? *Opevnění hradu.*
4. V jakém architektonickém stylu je postaven tzv. Rejtův palác? *Jagellonská gotika/ raná renesance.*
5. Jak se jmenuje šlechtický rod, který Blatnou vlastní dodnes? *Hildprandtové z Ottenhausenu.*
6. Který slavný vědec působil jako učitel na zámku v Blatné? *Jan Evangelista Purkyně.*
7. Čím byl významný Ferdinand Hildprandt pro své panství a město Blatná? *Podporoval výstavbu školy, železnice. Významné návštěvy na Blatné.*
8. Který člen dynastie Habsburků navštívil Blatnou? *František Ferdinand d' Este.*

3. Jak se změnil zámek za éry Hildprandtů? Jaké to mohlo mít dopady pro blatenské občany?

- a. Zbourání zdi mezi Rejtvým a Starým palácem
- b. Vytvoření zámeckého parku v 19. století
- c. Celková přestavba zámku v 2. polovině 19. století a přestavba do novogotického stylu
- d. Zbourání románské kaple

Dopady pro blatenské občany:

- nové pracovní příležitosti – práce na velkostatku, v cukrovaru, poté v pivovaru,
- kulturní přínos (hraní divadla v zámeckém parku a pořádání koncertů)
- návštěvy významných osobností (František Ferdinand d'Este, indický maharádža)
- výstavba železnice
- výstavba blatenské školy